

vergadering **C217 – CUL30**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 8 mei 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de ongeoorloofde publicatie van foto's naar aanleiding van het busongeval in Zwitserland

- 1469 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de publicatie van foto's van minderjarige slachtoffers van het busongeval in Zwitserland

- 1487 (2011-2012)

5

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de actie van de Bijzondere Belastinginspectie ten aanzien van de mediagroepen

- 1699 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het onderzoek van de Bijzondere Belastinginspectie naar mediaspelletjes

- 1700 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de actie van de Bijzondere Belastinginspectie ten aanzien van omroepen en mediagroepen

- 1701 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de hoge claims van de Bijzondere Belastinginspectie gericht aan de grote mediagroepen

- 1703 (2011-2012)

14

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het commerciële belang van de digitale videorecorder

- 1759 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de spanningen tussen zenders en distributeurs

- 1762 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het conflict tussen Telenet en de Vlaamse omroepen over het gebruik van de digicorder

- 1771 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de rol van de minister om de gesprekken tussen de Vlaamse televisiezenders en de distributeurs vlot te trekken

- 1801 (2011-2012)

21

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het koppelen door een distributeur van het derde VRT-net aan de aanschaf van een decoder

- 1769 (2011-2012)

30

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aandacht van de VRT voor de politieke en mensenrechtensituatie in Oekraïne naar aanleiding van het EK voetbal

- 1783 (2011-2012)

32

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de waarschuwing van Sporta

- 1784 (2011-2012)

36

Vraag om uitleg van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de onpartijdigheid van de VRT-nieuwssite deredactie.be, naar aanleiding van het tijdelijk verwijderen van een artikel in het kader van de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012

- 1827 (2011-2012)

40

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de ongeoorloofde publicatie van foto's naar aanleiding van het busongeval in Zwitserland - 1469 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de publicatie van foto's van minderjarige slachtoffers van het busongeval in Zwitserland - 1487 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, collega's, toen ik deze vraag indiende, had ik een gemengd gevoel. We hebben het ook in de commissie besproken en gezegd dat we er omzichtig mee moeten omgaan. We hebben ook getracht om de emotionaliteit te beperken, maar je kunt er niet omheen dat er verschuivingen zijn in de verslaggeving.

Minister, u hebt dat ook aangehaald. Ik heb uw reacties met de nodige aandacht gelezen. Ik gooi het even op één hoop: het gaat over de berichtgeving over het busongeval, maar ook over de berichtgeving over ongewenste intimiteiten. De berichtgeving is een thema aan het worden waar we met de nodige omzichtigheid mee moeten omgaan, maar waar we wel onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Ik heb het ook in de plenaire vergadering gezegd en u ook.

De aanleiding voor mijn vraag was het busongeval en de kritiek die er ontstond over het onvoldoende respecteren van de deontologische regels, over de identificatie met herkenbare beelden van minderjarige slachtoffers. Er zijn een aantal media – en ik probeer niet te veralgemenen – die het wel gerespecteerd hebben. De discussie die oplaaide, ging over de kranten die foto's gepubliceerd hadden zonder aan de ouders toestemming te vragen. De hoofdredacteurs argumenteerden dat die beelden openbaar waren. Zo stonden de overleden kinderen uit Lommel ingekaderd op de plaats waar het rouwregister ondertekend kon worden, en de blogfoto's waren publiek toegankelijk.

Intussen heeft dit verhaal ook een evolutie gekend. Er werd bij de Raad voor de Journalistiek een klacht ingediend naar aanleiding van de omstreden berichtgeving over het busdrama in Zwitserland. De klacht is afkomstig van de familie van een slachtoffer. Zo hoort het ook, want dat is de regelgeving die er is en die gerespecteerd moet worden.

Ik weet niet of u het in uw antwoord hebt opgenomen, maar artikel 23 van de Code van de Raad voor de Journalistiek zegt zeer duidelijk: “De journalist respecteert het privéleven van personen en tast het niet verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving. De journalist gaat in het bijzonder omzichtig om met mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie, zoals minderjarigen, slachtoffers van criminaliteit, rampen en ongevallen, en hun familie.” In artikel 24 staat: “De journalist vermijdt overdrijving bij het vrijgeven van beelden en/of details, ook wanneer de feiten de publieke opinie sterk beroeren.” In artikel 26 staat: “De journalist respecteert het leed van slachtoffers en hun omgeving en bij zijn nieuwsgaring dringt hij zich niet ongepast op.”

Ik haal even de letterlijke code aan omdat hij bestaat. We kunnen ons dan de vraag stellen of dat voldoende is. Voor de hoofdredacteurs die ik in debatten bezig heb gezien en voor wie het nog niet duidelijk is, bepaalt de code verder ook het volgende, als het gaat om minderjarige slachtoffers: “Zelfs met beperkte identificatie moet uiterst terughoudend worden omgesprongen. Volledige identificatie en herkenbare beelden van een minderjarige die betrokken is bij strafbare feiten, zijn in de regel niet toegestaan.”

Er is een uitzondering: opsporingsberichten, ernstige feiten die de maatschappij hebben beroerd, ouders van minderjarige slachtoffers die zelf met hun verhaal naar buiten komen, maar in deze is dat niet gebeurd. Ik heb alles gedubbelcheckt vooraleer ik hier mijn vraag ging stellen. De tweede uitzondering gaat over zeer ernstige feiten die de maatschappij beroeren. Dat is de motivering waarop Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws zich beroepen.

Intussen er een gevolg gekomen. U hebt ook uw mening gegeven. De Raad voor de Journalistiek heeft een nieuwe richtlijn uitgevaardigd: “Over zwaargewonde en overleden slachtoffers die geen publieke figuren zijn, worden geen persoonlijke details vrijgegeven zolang er geen zekerheid is dat de directe naasten werden ingelicht.” De raad kondigde eerder ook al een specifieke richtlijn af in verband met de omgang van pers met gebruikersinhoud op internetfora. Het is een hot item, niet alleen in Vlaanderen maar ook in Europa en in heel de wereld.

Er zijn heel wat bedenkingen over die nieuwe richtlijnen. Er zijn liefst elf artikelen aangepast of toegevoegd en het is niet eenvoudig. In meerdere van de elf artikelen wordt erop gewezen dat de journalist moet afwegen of het maatschappelijk belang groot genoeg is om het materiaal te gebruiken. Minister, dan komt natuurlijk de ultieme vraag: wanneer is er sprake van maatschappelijk belang? Dat staat niet in de Code van de Raad voor de Journalistiek en dat is logisch omdat je het moeilijk kunt definiëren. Bovendien is de formulering uiterst ongelukkig: maatschappelijk belang aantonen, is onmogelijk. Een opmerkelijk punt is artikel 9: “De journalist moet navragen of hij informatie en beeld van de persoonlijke websites en sociale netwerksites – Facebook, Twitter enzovoort – kan overnemen. Wanneer blijkt dat nabestaanden of slachtoffers zelf zich verzetten tegen de openbaarmaking, leeft de journalist dit verbod na.”

Ik geef dit allemaal even mee om het in het juiste kader te plaatsen. Dat laatste is een bizarre en onwerkbare richtlijn. Het is de reactie van de Raad voor de Journalistiek. In de journalistiek gaat men op zijn achterste poten staan als wij, politici, een vraag stellen over het functioneren van de journalistiek. Als ik het goed begrepen heb, wordt de journalist geacht contact op te nemen met een slachtoffer of diens nabestaande om te vragen of een foto mag worden gebruikt. Op het ogenblik dat de nabestaanden zitten te wachten op nieuws, krijgen ze een hoop telefoontjes van journalisten die willen vragen of ze een foto van Facebook mogen publiceren. Laten we eerlijk zijn: dit is theoretisch mooi. Ik vermoed dat u ook de getuigenissen van ouders van slachtoffers hebt gehoord of gezien, die zeggen: dit is ondoenbaar. Dit is eigenlijk dode letter. Het is een theoretisch model waarbij ik me zeer voorzichtig de bedenking maak dat ik de indruk heb dat de Raad voor de Journalistiek ad hoc, snel snel iets in elkaar heeft geflanst om de perceptie om te draaien. Ik begeef me nu op glad ijs, maar dat moet dan maar eens. Ik vind dat wij onze verantwoordelijkheid moeten nemen als we in de commissie Media praten over journalistiek.

Minister, ik wil me niet mengen in hoe de journalistiek moet werken, verre van, maar je kunt er niet omheen dat je een verschuiving ziet. Je kunt daar voor of tegen zijn, zelfs dat oordeel laat ik in het midden. Er zijn mensen die dat leuk vinden. Er zijn nog nooit zo veel kranten verkocht bij dergelijke informatie. Dat is een maatschappelijke trend. Als het maatschappelijk van belang is, dan vind ik dat we daarover moeten discussiëren, daarover vragen moeten stellen, u daarover moeten vatten en dat we zo veel mogelijk op die nagel moeten kloppen om de discussie levendig te houden. Dat is de bedoeling van deze vraag.

U hebt gezegd dat het publiceren van dergelijke foto's in die omstandigheden niet toelaatbaar is. Ik vind dat, puur objectief gezien, een correcte uitspraak. Het is niet omdat die foto's ergens op een socialenetwerksite staan, dat je die zomaar kunt gebruiken, zeker als je daar de toestemming niet voor kunt krijgen. U, en u niet alleen, riep de media op om de deontologische code te respecteren zoals die is opgesteld. U zei ook dat u de Raad voor de Journalistiek zou contacteren.

Minister, hebt u de Raad voor de Journalistiek gecontacteerd? Zo ja, wat heeft dat contact naar voren gebracht? Minister, ik weet dat het niet gemakkelijk is, ik ken ook de beperkingen van uw bevoegdheden, maar hebt u de intentie om iets te ondernemen naar aanleiding van het misbruik van foto's die op sociale media te vinden zijn? Ik zal u meteen zeggen waarom ik die vraag stel. U kunt vrij snel extra maatregelen nemen om belspelletjes, horoscooplijnen en dergelijke een halt toe te roepen en iets te ondernemen. Het is volgens mij echter honderdduizend keer erger om als ouder een foto van uw kind zonder toestemming te zien staan op de voorpagina van bepaalde kranten, zeker als het gaat over minderjarigen.

Minister, u weet dat ik geen groot voorstander ben van regelgeving in zijn totaliteit, maar in dezen bekijk ik het eerder dual. Ik ben ook een vader, u bent ook een moeder. We voelen emotioneel aan wat zoiets moet betekenen. Ik denk dat we in dezen daarop moeten reageren vanuit de tenen. Wat kunnen we doen om dergelijke situaties te verminderen – ik vrees dat we ze niet kunnen vermijden –, aan te pakken of er minstens een debat over te voeren? Wat zijn de mogelijkheden om in te grijpen? Dit is immers van een heel andere orde dan iemand die door een belspelletje centen van zijn rekening ziet verdwijnen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, meer dan een maand na de feiten beginnen wij aan het debat over een toch wel belangrijke materie waar ondertussen de Raad voor de Journalistiek al communicatie over heeft gevoerd. We hebben gezegd dat het een delicaat onderwerp is en dat het verdriet veel te groot is om daar onmiddellijk een publiek debat over te voeren. Maar de zaak zo lang uitstellen, lijkt me ook geen goed idee voor de toekomst van de debatten, voorzitter. Wij hebben de opdracht om concreet en snel te reageren en de actualiteit van nabij op te volgen.

De voorzitter: Dat is gebeurd in samenspraak met de commissie. We zijn daar zeer zorgvuldig mee omgegaan.

De heer Veli Yüksel: Dat appreciëren wij, en we waren zelf ook vragende partij om daar omzichtig mee om te gaan, maar de Raad voor de Journalistiek heeft ook niet gewacht met publieke statements tot de vraag hier in de commissie behandeld was.

De heer Verstrepen heeft al heel wat zaken toegelicht. Ik wil me beperken tot de essentie. Bij de berichtgeving over de busramp hebben Het Laatste Nieuws, Het Belang van Limburg en Het Nieuwsblad de foto's van de omgekomen kinderen gepubliceerd. Daarmee werden zowel op ethisch als op juridisch vlak grenzen overschreden. Dat is heel duidelijk.

De Code van de Raad voor de Journalistiek bepaalt dat minderjarige slachtoffers in de regel niet worden geïdentificeerd. Minstens wordt uiterst terughoudend omgegaan met gegevens die identificatie mogelijk maken. Als je wat er effectief is gebeurd daags na de ramp vergelijkt met deze regelgeving, dan is dat ontoelaatbaar. De media hebben de regels die ze zelf constant vooropstellen en huldigen aan hun laars gelapt.

Ook juridisch werden er fouten gemaakt. Elke persoon is eigenaar en meester van zijn afbeelding. Als iemand een foto wil publiceren waarop een persoon staat afgebeeld, heeft hij of zij toestemming nodig van de afgebeelde persoon, of, in het geval van de minderjarige kinderen, van hun ouders. De wetgeving daarover is transparant en eenduidig.

Minister, zelf hebt u uw beklag gedaan over het feit dat die foto's en de namen van die slachtoffers zijn gebruikt. "De media hebben bij drama's zoals in Zwitserland de belangrijke taak om de bevolking te informeren, maar het recht op informatie wordt beperkt door een even belangrijk recht op privacy", zo stelde u. Op de radio riep u de media op om de deontologische code te respecteren die ze zelf hebben opgesteld. U kondigde ook aan dat u contact zou opnemen met de Raad voor de Journalistiek.

Op 25 april kwam de Raad voor de Journalistiek met een nieuwe richtlijn, waarin die zegt dat de media foto's niet zomaar van Facebook mag halen of jatten. Het feit dat iemand

persoonlijke informatie of beeldmateriaal op internet of een sociale netwerksite plaatst, zelfs als het om publiek toegankelijke pagina's gaat, betekent niet automatisch dat dit materiaal zonder meer mag worden overgenomen in andere media. Dat is heel duidelijk. Overname zonder toestemming van herkenbaar beeldmateriaal kan volgens de raad worden verantwoord als de berichtgeving een maatschappelijk belang heeft dat het recht van privacy overstijgt. Het is de journalist die dat moet kunnen aantonen.

Minister, u weet ook wel hoe de media werken en onder welke tijdsdruk journalisten moeten produceren – ik kan het weten. In hoeverre is zo'n richtlijn haalbaar en toepasbaar in de werkelijkheid als je met zo'n drama wordt geconfronteerd? Dan is er druk om zo snel mogelijk met informatie te komen. Welke journalist en redactie gaat die ouders bellen of die familie of nabestaanden hiermee lastigvallen? Dat is ook niet aangenaam.

Minister, welke stappen hebt u ondernomen om de media te wijzen op hun verantwoordelijkheid en hun plicht om zich te houden aan de Code van de Raad voor de Journalistiek? Wat is er voortgekomen uit het contact dat u hierover had met de Raad voor de Journalistiek? Kunt u uit uw contacten met de betrokkenen besluiten dat dit voorval gevolgen zal hebben voor de manier waarop de media in de toekomst met dit soort berichtgeving omgaan?

Enerzijds zijn er de geschreven regels en codes, maar anderzijds is er het gewoonterecht van zaken die als evident worden beschouwd en door de media worden nageleefd. Vindt u dat men met de mediahuizen en -bedrijven in Vlaanderen sluitende afspraken kan maken? Vindt u dat nodig? Hoe kunt u er samen met de mediabedrijven op toezien dat die zaken op een serene manier, met respect voor de privacy en het verdriet van die mensen, kunnen worden toegepast?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: In het verlengde van dit thema wil ik graag een bijkomende vraag stellen die niet rechtstreeks te maken heeft met de kinderen en het busongeval. Meteen na het busongeval is er een lasterlijk artikel verschenen van een Zwitserse journaliste die in België woont. Ze had het over de opleiding, de controle en het niveau van de chauffeurs. Ze vergeleek Vlaanderen en België met een derdewereldland. Die journaliste heeft voor heel wat laster en eerroof gezorgd ten aanzien van sommige journalisten, maar ook van de politieke wereld.

Minister, is er een reactie gekomen van de minister van Media of van de Vlaamse Regering? Zijn er stappen ondernomen tegen de laster van de Zwitserse journaliste, die alle verbeelding tarte? Het gaat over de Zwitserse journaliste Regula Stämpfli.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Dit is een gevoelige kwestie waarbij in het kader van onze democratie en de persvrijheid naar een evenwicht moet worden gezocht tussen het recht op informatie enerzijds, en het recht op privacy anderzijds. Ik wil de gebeurtenissen even chronologisch overlopen.

Die woensdagmorgen zijn we allemaal wakker geworden met berichten op de radio dat er een ernstig ongeval was gebeurd in Zwitserland. Ik heb toen een oproep verstuurd naar alle redacties met de vraag om erg voorzichtig om te springen met de getuigenissen van familieleden, vrienden, leerkrachten, collega's van de slachtoffers en in het bijzonder de klasgenoten van de slachtoffers. De media hebben op zulke dagen een belangrijke functie in het informeren van de bevolking, maar het is voor alle betrokkenen en voor hun verwerking ook belangrijk dat het contact tussen hen en hun familie enerzijds en de media anderzijds zo sereen mogelijk verloopt. Die oproep heb ik op woensdag, in tempore non suspecto, verspreid.

Donderdagochtend heb ik net als u met verbazing vastgesteld dat sommige kranten zeer herkenbare foto's van de kinderen hadden gepubliceerd. In eerste instantie heb ik toen gereageerd door te vragen of de ouders toestemming hadden gegeven voor het afbeelden van hun kinderen in de kranten. In de loop van donderdag en ook vrijdag werd het debat door verschillende mensen gevoed. Ik heb toen aan de pers laten weten dat persvrijheid uiteraard een heilig goed is voor ons, dat de pers zichzelf reguleert en dat dat ook zo moet blijven, maar dat we dan toch mogen verwachten dat de media en de pers hun eigen regels, door henzelf opgesteld, naleven. Ik heb de media dus opgeroepen hun eigen regels na te leven.

Er zijn zeker regels, ook op dat moment, die tot inspiratie kunnen dienen voor elke journalist, elke hoofdredacteur en elke redacteur die de afweging moet maken op welke manier hij omgaat met het recht op informatie, welke informatie hij aan de lezers geeft en op welke manier hij omgaat met het recht op privacy.

Op de eerste plaats zijn er een aantal wettelijke regels die voor iedereen gelden, ook voor journalisten. Zo regelt de auteurswetgeving het recht op het gebruik van beelden, het portretrecht zoals dat in de volksmond heeft. In de auteurswet staat heel duidelijk dat er sprake is van schending van het recht op afbeelding in het geval dat de afbeelding van een persoon zonder toelating wordt gebruikt of indien een toegelaten afbeelding wordt gebruikt voor niet-toegelaten doeleinden. In die gevallen schend je het recht op afbeelding. Die federale wet is van toepassing op iedereen, dus ook op journalisten. De slachtoffers kunnen in die gevallen enkel naar een burgerlijke rechtbank stappen, post factum een procedure opstarten en een schadevergoeding vragen. Als je slachtoffer bent en je beeltenis wordt gebruikt in de media, lig je vaak niet meteen wakker van een burgerlijke procedure voor een rechtbank of van een schadevergoeding. Bovendien is het dan post factum en dus niet preventief.

Een andere wetgeving is de privacywet. Die wet legt regels op voor elke Belg, elke Vlaming, dus ook voor de journalisten en geeft aan hoe men met de verwerking van persoonsgegevens moet omgaan. Er wordt duidelijk bepaald dat men dat niet mag doen zonder ondubbelzinnige toestemming.

Die wettelijke regels waren dus sowieso van toepassing. Daarnaast waren er op het moment van het ongeval in de Code van de Raad voor de Journalistiek een aantal artikelen die tot inspiratie konden dienen van wat wel en wat niet kan. Ik refereer aan artikel 26 van de code: "De journalist respecteert het leed van slachtoffers en de omgeving. Bij zijn nieuwsgaring dringt hij zich niet ongepast op." Artikel 23 van de code stelt: "De journalist respecteert het privéleven van personen en tast het niet verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving. De journalist gaat in principe omzichtig om met mensen in een maatschappelijk kwetsbare situatie zoals minderjarigen, slachtoffers van criminaliteit, rampen en ongevallen, en hun familie." Bij de toelichting van dit artikel gaat men nog wat verder: "De volledige identificatie en herkenbare beelden kunnen alleen onder een van de volgende voorwaarden die de redactie moet kunnen motiveren: een gewichtig maatschappelijk belang, de ernst van de feiten, de bekendheid van het slachtoffer en de instemming van het slachtoffer of van zijn nabestaanden."

Al die regels bestonden op het moment dat het ongeval zich voordeed en de dagen nadien. Ze waren inspiratie voor een – dat besef ik – moeilijke taak en een moeilijke afweging voor iedere journalist en redacteur tussen het voldoen aan het recht op informatie en het respecteren van de privacy. Op dat moment was er in heel Vlaanderen, heel België en zelfs in de rest van de wereld een heel grote roep om informatie, omdat er veel medeleven en empathie was en omdat de omstandigheden zo schrijnend waren.

Persoonlijk was ik verontwaardigd – net zoals de heer Verstrepen aangeeft – , niet alleen vanuit mijn functie als minister van Media, maar ook als moeder. Ik stelde mezelf de vraag of ik het zou appreciëren indien mijn kind zich in die situatie zou bevinden en ik de dag nadien, zonder te weten of mijn kind nog leeft of het zal overleven, geconfronteerd zou worden met

de foto's van mijn kind in diverse kranten. Ik heb mijn verontwaardiging daarover geuit, omdat ik meende dat er genoeg rechtsgronden waren, zowel wettelijk als in de code, om die afweging op een andere manier te maken.

Niettemin kan ik als minister van Media enkel mijn verontwaardiging uiten. Ik wil ook niet meer kunnen dan dat, omdat in onze samenleving het recht op democratie samenloopt met een vrije pers. Die vrije pers gaat ervan uit dat de media zichzelf reguleren. Ik heb de Raad voor de Journalistiek wel gevraagd om het debat onder zijn leden te voeren en te kijken of er geen noodzaak bestaat aan duidelijkere regels en hoe men de opvolging van de eigen regels zou kunnen doen eerbiedigen. De raad heeft dat ter harte genomen en is gekomen tot een richtlijn voor het gebruik van informatie en beeldmateriaal, vooral het beeldmateriaal dat wordt gehaald van persoonlijke websites en sociale netwerksites. Dat was specifiek aan dit geval. Het heeft te maken met de evolutie in onze samenleving. Er staat heel veel materiaal op Facebook. Er stonden ook foto's op de blogs die de leerkrachten voor de ouders maakten. Het materiaal was beschikbaar, maar dan is de vraag: moet je het gebruiken?

Daarvoor heeft de raad een bijkomende richtlijn afgesproken en goedgekeurd in de vergadering van 12 april 2012. Ik deel ze met u. De raad zegt: "Het internet, meer bepaald persoonlijke websites en blogs, internetfora en sociale netwerksites, maakt het mogelijk dat persoonlijke gegevens, meningen en afbeeldingen worden gedeeld met een groot publiek. Persoonlijke websites en sociale netwerksites kunnen voor de media een bron van informatie zijn. Het feit dat iemand persoonlijke gegevens, informatie of beeldmateriaal op het internet of op een sociale netwerksite plaatst, zelfs als het om publiek toegankelijke pagina's gaat, betekent evenwel niet automatisch dat dit materiaal zonder meer mag worden overgenomen in andere media. Om dit materiaal toch te kunnen gebruiken, moeten een aantal afwegingen worden gemaakt."

De raad gaat in op vier afwegingen. De eerste is de context van de informatie: "De journalist houdt rekening met de aard en de doelstelling van de site, zelfs wanneer het gaat om publiek toegankelijke pagina's. Een site die zich vooral richt tot een specifieke groep of omgeving wordt anders behandeld dan een site of informatie die duidelijk bedoeld is voor het algemene publiek. Wanneer de betrokkene zelf de toegang tot de informatie heeft beperkt, is gebruik in principe niet geoorloofd. De journalist moet aantonen dat er sprake is van een gewichtig maatschappelijk belang om het eventuele gebruik toch te rechtvaardigen. Er is bijzondere terughoudendheid vereist wanneer informatie of beeldmateriaal wordt gebruikt dat in een totaal andere context of met een totaal andere bedoeling op het net werd geplaatst dan die van de nieuwsfeiten waarover bericht wordt. Verspreiding in de ene context betekent niet dat de informatie of het beeldmateriaal zomaar in een andere context mag worden gebruikt."

Toegepast op deze zaak gaat het erom dat leerkrachten foto's plaatsten op een blog, zodat de ouders konden volgen wat er gebeurde. Die foto's waren duidelijk geplaatst – denk ik toch wel – voor de ouders en niet om heel Vlaanderen op de hoogte te houden van het wel en wee van de kinderen. Dat is hoe ik dat lees. Het is elke keer aan elke journalist en hoofdredacteur om die afweging te maken.

Een tweede afweging heeft te maken met het maatschappelijk belang: "De aantasting van het privéleven mag niet verder gaan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving. Het maatschappelijk belang moet van die aard zijn dat het recht op informatie het recht op privacy overstijgt." Hier heb je die twee rechten die moeten worden afgewogen. De raad stelt dat je het recht op privacy enkel mag schenden wanneer het recht op informatie zwaarder doorweegt.

En verder: "Het gebruik zonder toestemming van herkenbaar beeldmateriaal kan enkel verantwoord worden in het licht van het maatschappelijk belang van de berichtgeving. De journalist moet dit maatschappelijk belang kunnen aantonen. Hoewel ook bekende of publieke figuren recht hebben op respect voor hun privéleven, moeten zij meer dan anderen aanvaarden dat bepaalde privégegevens die door hen op het internet zijn geplaatst en die voor

het publiek toegankelijk zijn, openbaar worden gemaakt in het kader van verslaggeving. Ook hier mag de aantasting van het privéleven evenwel niet verder gaan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de berichtgeving.”

Een derde afweging gaat over personen in een maatschappelijk kwetsbare positie: “Bijzondere terughoudendheid is vereist bij het bekendmaken van gegevens of afbeeldingen die de identificatie mogelijk maken van mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie, zoals minderjarigen, slachtoffers van criminaliteit, rampen en ongevallen, en hun familie. Over zwaargewonde en overleden slachtoffers die geen publieke figuren zijn, worden geen persoonlijke details vrijgegeven zolang er geen zekerheid is dat de directe naasten werden ingelicht. Bij slachtoffers die geen publieke figuren zijn, vergewist de journalist zich ervan dat hij informatie en beeldmateriaal, afkomstig van persoonlijke websites en sociale netwerksites, kan overnemen. Wanneer blijkt dat nabestaanden of slachtoffers zelf zich verzetten tegen de openbaarmaking, leeft de journalist dit verbod na.” Hier staat duidelijk dat de journalist zich ervan moet vergewissen of het mag en als er verzet is van de slachtoffers of nabestaanden, mag het niet.

Het vierde punt is de behandeling van de informatie: “De journalist checkt de waarachtigheid van de informatie of de beelden. Hij gaat na of de informatie door de betrokkene zelf op het net werd geplaatst, dan wel door anderen zonder toestemming. In het laatste geval kan de informatie enkel gebracht worden indien er een gewichtig maatschappelijk belang mee gemoeid is. Bij de selectie en de publicatie van de informatie, in het bijzonder van beelden, draagt de journalist er zorg voor dat deze aangepast is aan de omstandigheden van de berichtgeving. De journalist vermijdt overdrijving bij het vrijgeven van beelden en/of details, ook wanneer de feiten de publieke opinie sterk beroeren.”

Dat is de bijkomende richtlijn die de raad heeft goedgekeurd. Uiteraard is dat opnieuw een richtlijn die door heel de raad is goedgekeurd en die hopelijk door heel de media zal worden nageleefd, maar die wel rekening houdt met een zekere opportuniteitsbeoordeling. Geval per geval moet door de journalist en de redactie een afweging worden gemaakt. Deze richtlijn geeft volgens mij veel duidelijkere handvaten voor het gebruik van beelden die op de sociale netwerksites zijn geplaatst. Ik juich die bijkomende richtlijn dan ook toe.

Ik had ook gevraagd aan de raad om mij op de hoogte te houden. Ze hebben mij op de hoogte gehouden over die bijzondere richtlijn. Ze hebben mij ook meegedeeld dat ze binnenkort in overleg gaan met de hoofdredacties om crisissituaties te bespreken en daarvoor, indien mogelijk, een gezamenlijke oplossing te vinden. Als zo’n situatie zich voordoet, gaat het allemaal heel snel en is er weinig mogelijkheid voor afstemming en overleg. De raad gaat nu proberen om met de redacties op voorhand een aantal afspraken te maken, voor wanneer er zich nog eens iets van een dergelijke grote omvang en beroering van de bevolking voordoet.

De raad heeft mij ook gezegd dat hij een klacht heeft gekregen over het gebruik van foto’s van de kinderen in Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws. Die klacht zal op de gebruikelijke manier worden behandeld. De betrokken journalist krijgt de kans om op die klacht te reageren en zijn verhaal te doen. De raad organiseert meestal nog een hoorzitting waarna de raad een beslissing neemt.

Zo ben ik hiermee omgegaan. Ik besef dat het voor iedere journalist en voor iedere redactie altijd een moeilijke afweging is. Ik heb gemeend dat ik als minister van Media mijn verontwaardiging kon uiten, rekening houdend met de bestaande regels. Ik heb aan de raad gevraagd om desgevallend bijkomende richtlijnen uit te werken. De raad heeft dat gedaan. Ik vind dat dit de juiste manier van werken is. Ik hoop dat die bijkomende richtlijnen de journalisten en de redacties wat meer houvast geven als ze in de toekomst opnieuw zulke moeilijke afwegingen moeten maken.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is in veel gevallen een slappe koord. Er wordt altijd gepraat over die nieuwe regels die een invloed zullen hebben op de journalisten en over het feit dat journalisten een moeilijke job hebben, maar heel veel journalisten staan onder een enorme druk van targets van hoofdredacteurs en aandeelhouders. Laten we de journalist niet als eerste in het schietkraam zetten. Ik durf zelfs te wedden dat sommige journalisten de arm wordt omgewrongen om te publiceren, of anders zijn ze hun job kwijt. Laten we een kat een kat noemen: zo gaat dat in nieuwswerving, zeker als er een commercieel belang is en een belang van marktaandelen.

Ik ben een voorstander van persvrijheid, maar ik vind – en u zult het misschien vreemd vinden om het uit mijn mond te horen – dat persvrijheid geen vrijeleide is voor media om te ontspreiden zonder wederwoord van politiek en parlement. Vrijheden kennen hun grenzen. Ik heb het genoeg gehoord in mijn verleden: freedom of speech heeft haar grenzen en ik erken die ook. Ik vind dat persvrijheid ook haar grenzen heeft. Ik vind dat we een kat een kat moeten durven te noemen en dat debat aanwakkeren. Het is veel te gemakkelijk om te zeggen: persvrijheid en je mag ons niet raken. Neen, deze keer niet. Ik denk dat iedereen het ermee eens dat de pers deze keer te ver is gegaan. Het is zoals bij een kleine: stout geweest en dus de hoek in en erover praten.

Minister, u hebt een aantal breekijzers. Er is de steun aan de pers. Er zijn protocollen. Misschien moeten die nog een beetje worden bijgestuurd. En er zijn richtlijnen genoeg, laten we eerlijk zijn. Als we de analyse maken van wat er kan en wat er niet kan en plaatsen naast de theoretische regels en richtlijnen die er zijn, dan zou u kunnen zeggen dat dit niet had kunnen gebeuren als je die regels en richtlijnen letterlijk toepast. Er is nog een bijsturing gekomen, maar ook daar zijn er debatten over, niet in de politiek maar binnen de journalistiek.

De roep om informatie is één ding. Het klopt: iedereen wil het weten en hoe sneller, hoe liever. Maar op een nationale dag van rouw – en dat valt toch niet elk jaar voor in ons land – foto's op voorpagina's plaatsen, vind ik bijna uitdagend. De vrije pers is voor mij niet – en het gaat niet alleen om het ongeval in Zwitserland – de pers van het wilde Westen. De pers van het wilde Westen is voor mij de pers die eerst schiet en nadien gaat praten over recht. Daar heb je als slachtoffer dus niets aan. Heel wat van die mensen zijn niet bezig met procedures en processen.

Ik stel als ouder vast dat ik tienduizend toestemmingen moet geven om een foto van een manifestatie van de school van mijn kinderen op de website van de school te laten publiceren. Als ik een foto van de carnavalsoet maak, dan moet ik opletten dat niemand de andere kinderen herkent als ik die foto op Facebook zet. Je moet respect hebben voor de privacy van de anderen. Ik zie dat er geen respect is bij heel wat media en heel wat journalisten. Wat is het maatschappelijk belang? Dat debat wil ik wel eens voeren. Dat wil ik voeren met u, minister, met al mijn collega's in het parlement en liefst ook met alle journalisten en mediamensen. Ik vind dat dat ontbreekt. De storm is voorbij, er zijn nieuwe regeltjes opgesteld en alles gaat voort zoals voorheen. Je kunt niet vergelijken. Misschien moet er nog eens iets nieuws gebeuren, want dan kun je pas vergelijken. Nu kun je dat niet. Iedereen raakt er zomaar wat mee weg.

Minister, er ontbreekt dus een debat op het scherp van de snee, over verantwoordelijkheden en grenzen binnen de journalistiek, over de krijtlijnen waarbinnen de journalistiek moet werken. Minister, ik vind dat u dat moet afdwingen. Ik vind dat u een staten-generaal moet organiseren, samen met de journalistiek en met alle verantwoordelijke spelers. Dan kunnen ze daar eens wat foto's over publiceren van iedereen die daar was. Dat debat zou ik graag eens voeren. U bent de geschikte persoon om dat te organiseren.

Als de sector problemen heeft met de reclame-inkomsten, dan moet u naar voren komen met een staten-generaal. Als het gaat om de maatschappelijke problematiek die ze creëren binnen het Angelsaksisch model van de journalistiek, dan wordt er gezwegen. Ik vind dat dat niet kan. Ik vind dat u iets meer daadkracht mag tonen.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er zijn een aantal interessante voorzetten in uw antwoord.

Er is natuurlijk het spanningsveld tussen het recht op informatie en het recht op privacy. Het zal altijd tot discussies leiden, ook in de toekomst. De mediabedrijven en de hoofdredacties plaatsen volgens mij die twee zaken toch wel in het juiste perspectief.

Er werd veel gediscussieerd over het feit of het kon of niet, waarom wel of waarom niet. Er werd gezegd dat het leed en het verdriet zo groot waren dat het een maatschappelijk belang had. Zo werd het door mediabedrijven en analisten samengevat. Zo eenvoudig is het niet. Het maatschappelijk belang moet door de mediabedrijven eens goed worden gedefinieerd. Daar is echt nood aan.

Er is nu een bijkomende richtlijn. U hebt aangekondigd dat de hoofdredacties van de kranten en van de mediabedrijven op voorhand overleg zullen plegen en afspraken zullen maken. Daar ben ik zeer blij om. We moeten vooral dat spoor volgen. Regeltjes zijn goed, maar moeten nageleefd worden. Als mensen de regels overtreden, dan is het kwaad geschied. Voorkomen is beter dan genezen. Het is goed om vooral op dat spoor verder te gaan.

Ik onthoud uit uw antwoord ook dat er twee klachten zijn tegen Het Nieuwsblad en Het Laatste Nieuws. Als ik me niet vergis, heeft ook Het Belang van Limburg die foto's gepubliceerd. Er is geen klacht tegen Het Belang van Limburg. Ik kreeg hierover graag wat verduidelijking.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Er is al een debat over gevoerd in de plenaire vergadering en ik heb toen duidelijk mijn mening gezegd. Ik houd heel sterk aan onze democratie en aan de persvrijheid. Dat betekent dat de pers zichzelf reguleert. Dat wil niet zeggen dat, naar aanleiding van gebeurtenissen, het parlement en de samenleving het debat niet kunnen voeren, niet kunnen zeggen dat de pers zichzelf onvoldoende reguleert en niet kunnen vragen om meer duidelijkheid. Dat is net de bedoeling. Het debat dat er in de samenleving is gevoerd naar aanleiding van het busongeval, heeft ook heel duidelijk het debat in de Raad voor de Journalistiek beïnvloed. Net door de verontwaardigde reacties en de overwegingen heeft de raad het ter harte genomen en zijn eigen richtlijnen verduidelijkt.

Dat lijkt me de juiste manier van werken. De samenleving mag altijd haar gedacht zeggen over hoe de pers omgaat met haar persvrijheid, maar het is de pers zelf die haar eigen regels vastlegt en die ook moet doen eerbiedigen.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik ben het voor een groot stuk eens met u, maar ik zou graag de commissievoorzitter en de commissieleden herinneren aan het feit dat we tijdens de bespreking gezegd hebben om eens na te denken over een hoorzitting. *(Opmerking van de heer Veli Yüksel)*

Neen, ik zou echt een hoorzitting willen. Een gedachtewisseling is zo tsjevenachtig. *(Gelach)*

Een echte hoorzitting met karakter. Ik zou de oproep willen doen. Waarom niet? Het is lang geleden dat we een hoorzitting over een heel belangrijk thema hebben gehouden. Ik stel voor dat we eens een meerderheid zoeken die vindt dat dit een nuttige oefening zou kunnen zijn. Ik zeg niet dat wij iemand de les moeten spellen, maar waarom niet? Ik roep op tot een hoorzitting.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, u hebt mijn vraag waarschijnlijk niet gehoord. U hebt gezegd dat er twee klachten waren tegen Het Laatste Nieuws en Het Nieuwsblad. Het Belang van Limburg heeft ook foto's gepubliceerd en daar is geen klacht tegen.

Minister Ingrid Lieten: Ik kan alleen maar zeggen dat ik de informatie van de raad zelf heb: die heeft mij gezegd dat hij twee klachten had.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de actie van de Bijzondere Belastinginspectie ten aanzien van de mediagroepen
- 1699 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het onderzoek van de Bijzondere Belastinginspectie naar mediaspelletjes
- 1700 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de actie van de Bijzondere Belastinginspectie ten aanzien van omroepen en mediagroepen
- 1701 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de hoge claims van de Bijzondere Belastinginspectie gericht aan de grote mediagroepen
- 1703 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, collega's, ik weet dat men geld zoekt en het overal zoekt, maar toen ik dit las, moest ik toch even mijn voorhoofd fronsen. Waar zijn we mee bezig, zeker als je weet dat de mediasector nu niet zijn beste jaren heeft?

De Bijzondere Belastinginspectie (BBI) heeft over alle mogelijke spelletjes die kranten, magazines, radio en televisie organiseren en waarbij men via sms of 099-lijnen een prijs kan winnen, over puzzels, rebussen, belspelletjes – die binnenkort verboden zijn –, kijkersvragen op radio en tv, een claim ingediend. Een claim in de grootte-orde van de boetes van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) zou nog meevallen, maar dat is het dus niet.

Wie is gevat? Onder meer de VRT, de openbare omroep. Belastingen zijn een federale bevoegdheid. Ik ontwaar hier een ongelooflijk groot complot waarbij men federaal regionaal belastinggeld probeert te recupereren bij de openbare omroep. Ook commerciële mediagroepen zijn gevat: de Vlaamse Mediamaatschappij (VMM), de Persgroep Publishing, Roularta, SBS Broadcasting, Sanoma, Endemol. De totale mediawereld heeft een claim van de BBI aan zijn broek.

De gewestelijke belasting op kansspelen bedraagt in Vlaanderen en in Brussel 15 procent en 11 procent in Wallonië. Die formule wordt berekend op de inzet. Volgens de belastinginspectie is dat het brutobedrag dat je betaalt voor een sms of een 0900-telefoon om aan een wedstrijd deel te nemen – the Voice van Vlaanderen zal het geweten hebben – en doorgaans is het 1 tot 2 euro per sms. De media schotelen wekelijks en soms zelfs dagelijks

hun luisteraars, kijkers en lezers spelen voor. Die brutobedragen lopen dus nogal op. Als klap op de vuurpijl voert de BBI voor die ontdoken belasting een verhoging door van 500 procent.

U hebt die cijfers ook. Ik dacht dat het een drukfout was, want met de journalistiek weet je tegenwoordig nooit. Maar het klopt: 500 procent. De claim die de mediahuizen krijgt, is dus vijf keer groter dan de kansspelbelasting die ze oorspronkelijk moesten betalen. U kunt het al raden: ik heb geen enkel mediabedrijf gevonden dat dit zomaar zal betalen. Voor het merendeel van de dossiers werd geen akkoord bereikt. Dat bevestigt ook Francis Adyns, de woordvoerder van de Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën.

Het was jarenlang blijkbaar onduidelijk welke belasting mediahuizen moesten betalen: btw of kansspelbelasting. Dat is te horen bij een mediagroep. Pas in april 2010 heeft de fiscus klare wijn geschonken via een omzendbrief. Daarvoor hebben veel mediahuizen de btw van 21 procent betaald voor de spelletjes. Daarover bestond een gentlemen's agreement met de fiscus, tot de BBI zich ermee bemoeide.

Het is een publiek geheim dat de hardliners van de BBI jarenlang op gespannen voet leefden met voormalig federaal minister van Financiën Reynders van de MR. Dat is niet uw probleem natuurlijk, maar het speelt wel mee in dit verhaal. Dat zou in dit dossier ook het geval zijn volgens nogal wat boze tongen. Op een bepaald moment zou een mediagroep naar het kabinet-Reynders zijn gestapt, toen Reynders nog op zijn vertrouwde ministerpost zat, om zijn beklag te doen. Dat is blijkbaar de voorgeschiedenis.

Op dit ogenblik lopen er verschillende administratieve geschillen en rechtszaken. Ook bij de N-VA vraagt men zich af of minister Reynders zijn bevoegdheid niet heeft overschreden. Men plant een overleg met de Federale Regering.

De teneur is gezet, ook in alle kranten. De BBI spreekt van massale belastingontduiking. Tegenwoordig noemt men het immers zo. Niet alleen de zelfstandigen, maar iedereen ontduikt blijkbaar belastingen, als je bepaalde titels moet geloven.

Het is een complexe zaak, dat weet u, maar we lopen natuurlijk een beetje voor op de feiten. Zo zijn we. Wij proberen in de toekomst te kijken, dat is de verantwoordelijkheid van een gedegen parlementslid. Stel dat Financiën of de BBI in dezen gelijk haalt, manu militari, dan heeft dit wel gevolgen. Het gaat over een volledige sector. Als bijvoorbeeld de ontwikkelaar van die spelletjes en kwisjes, zoals een Endemol, dit moet betalen, dan kan je meteen de boeken neerleggen van de Belgische poot van dat bedrijf. Dat geldt voor heel wat bedrijven. Het zijn lucratieve verdienmodellen die aan de andere kant compenseren als er commerciële inkomsten dalen. Daarom is er ook zoveel vraag naar en heel veel consumenten vinden dit zeer leuk om te doen. Dit gaat over een enorme bom in het medialandschap, een enorme dreiging.

Minister, bent u van plan overleg te plegen met de minister van Financiën over dit dossier? Welke concrete stappen wilt of kunt u ondernemen in dit dossier? Was u op de hoogte van dit probleem? Dit draaide blijkbaar op de achtergrond, maar plotseling komt dit naar boven. Dat heeft natuurlijk te maken met de claims. Wat is de positie van de openbare omroep in dezen? Wat heeft de openbare omroep ondernomen tegen deze belastingclaims? Volgt zij dezelfde lijn als de commerciële partners? Wat zijn de financiële gevolgen voor de openbare omroep? Heeft men dat berekend? Ik zou dat al lang gedaan hebben en zou dat dan al overgemaakt hebben aan u. Ik zou verwachten dat men een prognose maakt van welk effect dit zou kunnen hebben op het totale budget van de openbare omroep.

Ik weet dat je niet mag uitgaan van iets dat nog moet gebeuren, maar dit is niet zomaar iets, dit gaat over staat versus media. Dan wil ik toch wel weten wat men als reserve moet plaatsen om een dergelijke claim te kunnen opvangen. Wat is de orde van grootte van dit verhaal voor de openbare omroep? Ik kan me inbeelden dat het voor de commerciële omroepen nog erger is, dat zegt mijn buikgevoel. Ik denk dat het voor de openbare omroep ook niet over kleine bedragen gaat, en dan gaat het over belastinggeld, over meerjarenplanning, over budgetten bij

de openbare omroep die zoals u weet sowieso onder vuur liggen. Hoofdzakelijk over dat segment zou ik van u een antwoord willen horen. Verder wil ik natuurlijk weten welke stappen u hebt ondernomen in de richting van de federale minister van Financiën.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: De Tijd vernam dat de Bijzondere Belastinginspectie ten strijde trekt tegen diverse mediagroepen. De belastingclaims gaan blijkbaar over tientallen miljoenen euro's en hebben te maken met alle mogelijke spelletjes die kranten, magazines en radio- en televisiezenders organiseren via sms of 0900-lijnen.

Het gaat van eenvoudige kruiswoordpuzzels over belspelletjes, tot kijkersvragen op radio en televisie. De fiscus verwijt de mediabedrijven dat ze op die inkomsten geen kansspelbelasting hebben betaald. Volgens De Tijd zouden alle bekende mediabedrijven in het vizier worden genomen, ook onze openbare omroep uiteraard.

Ik zal niet alles herhalen wat collega Verstrepen al op voortreffelijke wijze naar voren heeft gebracht, zeker niet waar hij een communautair complot vermoedt. Men behoeft ons daarvoor.

Minister, mijn vragen overlappen deels die van de heer Verstrepen. Kunt u bevestigen dat de openbare omroep ook voorwerp is van het onderzoek van de Bijzondere Belastinginspectie? Over welke periode loopt het onderzoek? Welke programma's of programmaonderdelen van de VRT worden door de BBI geïnvloed? Hoe groot is het bedrag dat de BBI eist van de openbare omroep? Met andere woorden, wat is de mogelijke financiële impact op de VRT? Wat is de reactie van de VRT en wat is uw reactie op het nieuws dat wij nu horen in verband met de BBI? Wordt er in het financieel plan van de beheersovereenkomst rekening gehouden met inkomsten uit dergelijke spelletjes? Zo ja, voor welk aandeel? Wat zijn de mogelijke gevolgen voor het totale financiële plaatje van de VRT?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Het voordeel om als derde aan de beurt te komen, is dat je de inleiding en de verduidelijking waarover het gaat, kunt overslaan. De heer Verstrepen heeft dat uitstekend gedaan, zoals we hem kennen. Ik ga de vragen die in mijn schriftelijke versie staan, niet stellen omdat ze intussen al gesteld zijn door de collega's. Er blijven wat mij betreft twee puntjes over die ik nog even te berde wil brengen.

Dit is geen nieuw dossier. Laten we hierover eerlijk zijn: de BBI is behoorlijk neutraal gebleven want ze heeft alle mediagroepen ter zake aangesproken. Ze wilde niet de ene of de andere hebben. Ook de VRT zit in hetzelfde schuitje. Als verschillende mediagroepen stellen dat ze contact hebben gehad met het kabinet-Reynders om een en ander op orde te zetten of een deal te sluiten met het ministerie van Financiën, dan zou het me verbazen dat het kabinet van Media niet op de hoogte zou zijn van de problematiek die toch al enkele jaren aansleept. Minister, ik vraag me af in hoeverre u door die mediagroepen omtrent hetzelfde probleem in het verleden reeds bent gecontacteerd en wat u daar specifiek mee hebt gedaan.

Het gaat allemaal over het standpunt van de Kansspelcommissie dat ze reeds in 2004 heeft geformuleerd. Dat is geen nieuw standpunt. De VRT stelt dat ze steeds de btw heeft betaald wat haar belspelletjes betreft. In hoeverre had ze dat probleem niet kunnen zien aankomen aangezien nu net dat standpunt van de Kansspelcommissie reeds van 2004 dateert? Misschien had de VRT meer juridisch advies kunnen inwinnen en meer verduidelijking kunnen vragen over hoe ze daarmee moesten omgaan. Ik vraag me af in hoeverre de VRT, waar u bevoegd voor bent, niet het standpunt van de Kansspelcommissie had moeten volgen en effectief de kansspelbelasting betalen, dan wel btw.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Voorzitter, ik zal ook geen inleiding geven. Dat geeft me de mogelijkheid mijn opgespaarde tijd naar een ander moment door te schuiven wanneer ik het meer nodig heb. Ik ga wel mijn vragen stellen.

Minister, wat is uw standpunt over deze demarche van de BBI ten aanzien van de VRT en de Vlaamse commerciële mediagroepen? Wat is de stand van zaken in dit dossier volgens uw informatie? Welke mogelijke gevolgen hebben de miljoenenclaims op de financiële situatie en op de besparingsoperatie van en bij de openbare omroep? Welke gevolgen hebben de miljoenenclaims op de financiële situatie van de commerciële mediagroepen en bedrijven? Hebt u hierover reeds contact opgenomen met uw federale collega van Financiën? Zo ja, wat is het resultaat van dat overleg? Zo nee, plant u dit nog te doen, wat gaat u hem precies voorleggen en wanneer?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, de VRT is het voorwerp geweest van een onderzoek vanwege de BBI Hasselt en heeft net als andere mediaspelers waarnaar werd verwezen, een ambtshalve aanslag gekregen voor de belasting spelen en weddenschappen en dit voor de aanslagjaren 2009 en 2010. De VRT betwist deze aanslag en de boete die is aangerekend door de BBI, en heeft dan ook een formeel bezwaarschrift ingediend.

De VRT laat weten: "Pas met de recente wijziging van de kansspelwetgeving van 3 december 2009, die in werking trad op 1 januari 2011, werd duidelijk dat mediaspelen waaraan deelgenomen wordt via sms of betaalnummers, te beschouwen zijn als een kansspel voor zover althans er een prijs kan gewonnen worden. Het begrip is met deze wetgeving bijzonder ruim geïnterpreteerd en omvat niet alleen de belspel-programma's van de commerciële omroepen, maar ook de sms-acties van bijvoorbeeld Blokken worden sedert 1 januari 2011 als een kansspel beschouwd. Sinds de inwerkingtreding van die wetgeving (1 januari 2011) betaalt VRT dan ook de belasting spelen en weddenschappen."

Voor die datum werden deze spelen en wedstrijden niet als kansspelen beschouwd. Ook andere juridische argumenten duiden er volgens de VRT op dat de belasting spelen en weddenschappen niet verschuldigd is voor die andere jaren. De VRT heeft wel btw betaald op deze spelen en wedstrijden. Na de verduidelijking in de wetgeving betaalt de VRT vanaf 1 januari 2011 maandelijks de belasting op kansspelen.

Het optreden van de BBI strookt volgens de VRT ook niet met eerdere uitspraken van de toenmalige minister van Financiën en andere vertegenwoordigers van de fiscale administratie. Aangezien het hier evenwel gaat om een lopend dispuut kan de VRT voor het overige geen details verstrekken over haar geschil met de BBI. De partijen worden immers geacht hun geschil niet publiekelijk te voeren en dit zeker om de sereniteit te bewaren, maar ook om de rechten van de VRT voluit te kunnen uitvoeren. Dat wat betreft de VRT: die aanslag is betwist en de procedure loopt.

De omvang van de aanslag en de boete is niet van aard om de lopende besparingsronde op de VRT in het gedrang te brengen. Hoewel de VRT de ambtshalve aanslag voor 2009 en 2010 betwist, werd voorzichtigheidshalve een voorziening opgenomen in de boeken, die is verwerkt in de jaarrekening 2011. Aangezien het hier gaat om een lopend dispuut, kan de VRT daar verder geen details over verstrekken, dus ook niet over het bedrag en de boete die de BBI van de openbare omroep eist. De partijen werken verder aan hun geschil volgens de geijkte procedures.

Ik heb ook de commerciële groepen en bedrijven om een reactie gevraagd op basis van de vragen die door verschillende collega's zijn gesteld. SBS en VMMA benadrukken dat zij verbaasd waren de torenhoge claims van de BBI te ontvangen. Hoewel er inderdaad jarenlang onduidelijkheid heerste over het fiscale regime rond de belspelen, hebben ze hier naar eigen zeggen zelf initiatief genomen om duidelijkheid te scheppen. In de periode voor 1 april 2010 is er op de belspelen geen belasting op spelen en weddenschappen afgedragen, maar werd er

wel steeds 21 procent btw aangerekend aan de deelnemers en afgedragen door de telecomoperatoren.

Na intensief overleg met de fiscale administratie, is er naar verluidt destijds een herenakkoord of gentlemen's agreement tot stand gekomen over het te volgen belastingregime. Het akkoord bepaalde dat indien er toch belasting op spelen en weddenschappen zou worden nagevorderd, de gevestigde aanslagen worden behouden, maar er eveneens teruggave van de ten onrechte geïnde btw zou worden verleend met een maximum van de gevorderde belasting op spelen en weddenschappen.

Deze regeling – ik citeer nogmaals wat de privémediagroepen me hebben gezegd –, bleef gelden tot 1 april 2010, datum van inwerkingtreding van twee circulaires die de belasting spelen en weddenschappen regelen en verduidelijken, en waaraan de mediasector opnieuw constructief heeft meegewerkt. De heffingen betreffen het jaar 2009 en het eerste kwartaal van 2010.

VMMA en SBS hebben zich naar eigen zeggen gehouden aan het akkoord en na 1 april ook aan de circulaires, en hebben bijgevolg altijd te goeder trouw gehandeld. De BBI zou volgens VMMA en SBS geen rekening houden met het bestaan van het herenakkoord.

Omwille van de vertrouwelijkheid ervan, kunnen noch VMMA, noch SBS ook individuele cijfers bezorgen met betrekking tot de financiële impact van de claims. Ze menen echter voldoende redenen te hebben om de aanslagen te betwisten. Indien nodig zullen VMMA en SBS de gepaste gerechtelijke procedures doorlopen, zo laten ze weten.

Endemol acht het niet wenselijk, gezien de hangende gerechtelijke procedures, om publiekelijk informatie te geven. De Persgroep Publishing laat weten aanslagen te hebben gekregen voor de jaren 2009 en 2010, maar zegt een bezwaarprocedure te hebben opgestart. Ook Roularta heeft aanslagen gekregen. Roularta zegt een bezwaarprocedure voor te bereiden.

Collega's, dit is de stand van zaken van de informatie die ik heb gesprokkeld. Ik hoop dat jullie waarderen dat we die informatie ook hebben gevraagd bij de privémediaspelers, maar we hebben er begrip voor dat zowel de VRT als de mediaspelers op dit moment weinig duiding willen toevoegen aangezien ze aangeven in een formeel geschil betrokken te zijn of de intentie hebben een formeel geschil op te starten. Ik wil de lopende procedures waarin is voorzien, zeker niet doorkruisen.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, wat ik, los van het doorkruisen van de procedures, mis in dit verhaal, is dat u minstens een onderhoud kunt vragen met uw federale collega's of tegenstanders. Dit is niet zomaar een klein dossiertje, het gaat over de hele mediasector. Het gaat niet over een bedrijf dat u zou beschuldigen van cliëntelisme, maar wel over de volledige sector. Ik mis dat u stappen zou ondernemen om de federale posities te kennen. Daar moeten we het blijkbaar gaan zoeken.

De VRT heeft voorzieningen in de jaarrekening genomen voor het bedrag en de boetes, maar anderzijds wil ze niet zeggen over hoeveel het gaat. Dat vind ik vreemd omdat zo'n claim nogal officieel is. Je moet dat inschrijven. Verwacht de VRT dat we gaan trancheren en triëren in voorzieningen om te bepalen wat die boete is om in te schatten wat het effect van een actie van de BBI is?

Helaas moet ik toegeven dat het in Antwerpen is begonnen. Daar heeft de BBI de kat de bel aangebonden. Het is toch vreemd dat we nu moeten gissen naar een bedrag dat ergens staat ingeschreven. Dat is toch geen groot geheim. Ik vraag niet dat men zich in een verdedigingsprocedure blootgeeft. Ik wil minstens weten wat de impact is. Over hoeveel gaat het in totaal?

Als het gaat over betonrot of over tegenvallende reclame-inkomsten, dan kunnen we die bedragen bepalen, maar niet als het gaat over een boete die als een zwaard van Damocles boven het hoofd hangt zolang de procedure niet volledig is uitgeput. Als je een claim hebt van belastingen in een vennootschap, wordt elk tegoed waar je recht op hebt van een overheid niet teruggegeven, zolang die claim niet ten einde is uitgesproken. Ik weet niet hoe dat zit bij de openbare omroep, maar dit betekent dat je een vorm van hypotheek hebt vanuit de staat. Dat is nu eenmaal fiscale wetgeving, zo functioneert dat. Er is een bedrag en ik wil dat bedrag kennen. Als er zo'n claim is, wordt elk tegoed geblokkeerd, en niet terugbetaald. We moeten toch kunnen inschatten welke effecten dat heeft. Voor hetzelfde geld is dat niets en heeft het geen effect op de jaarrekening. Over dat bedrag en die boetes moet toch geen mist worden gespuid. Dat bedrag kan een serieuze impact hebben. Dat zou ik graag te weten willen komen, en ik geloof, niet alleen ik.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Waarom toch altijd die geheimzinnigheid? Dat zijn toch geen wereldschokkende zaken. Niemand wordt gevraagd informatie te delen die de bedrijfsvoering in het gedrang zou kunnen brengen. Toch krijgen we op dat soort vragen nooit een antwoord. Dat vind ik jammer.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik vermoed dat de VRT zeer binnenkort haar rekeningen zal hebben neergelegd bij het Rekenhof. In de filosofie van onze goede ex-collega Carl Decaluwe moeten we dan maar eens achter de hoek gaan kijken om dat bedrag te achterhalen. Minister, ik deel ook de kritiek van de collega's op het feit dat het altijd zo moeilijk is om echte transparantie te krijgen van de VRT, terwijl dat haar werking niet in het gedrang brengt. De uitdaging is er nu eenmaal. We zullen een briefje schrijven naar de eerste voorzitter van het Rekenhof om dat bedrag te achterhalen. Dan weten we dat ook weeral. Ik vind het jammer dat het altijd via zo'n omweg moet gaan.

Minister, ik vind het opmerkelijk dat u weinig uitspraken doet over dit dossier. Het zou mij verbazen dat u niet op de hoogte zou zijn geweest van dit probleem. Als zo'n dossier zich ontpint in de mediawereld, zou het mij erg verbazen dat geen enkele mediaspeler de minister van Media op de hoogte zou brengen – terwijl andere ministers in de regering altijd zo happig zijn om proactief te werken en heel veel kritiek geven op federale ministers, ik denk aan dossiers zoals energie. Dat is trouwens een partijgenote van u, minister. Het verbaast me dat u dan geen contact neemt met de federale overheid om uit te zoeken wat er schort en welke mogelijkheden er zijn om dit probleem op te lossen. Dat is zeer ontgoochelend.

De wet op de kansspelen is gewijzigd in 2009, maar het standpunt van de Kansspelcommissie dat dit soort zaken behoort tot kansspelen dateert al van 2004. Wat privéomroepen doen, is hun zaak. Zij moeten inschatten welk risico het is om het ene of het andere standpunt te volgen, maar voor de openbare omroep geldt dat niet. De openbare omroep moet uitmuntend zijn in de voorzichtigheid, omdat ze met belastinggeld werkt. Waarom heeft men de conclusie nooit getrokken dat er een probleem zou kunnen zijn, om het te kunnen uitbenen en te zien wat de juiste methode is? Dat is blijkbaar niet gebeurd, terwijl het standpunt van de Kansspelcommissie duidelijk was in 2004.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Minister, los van het feit of ik ontgoocheld ben over of blij ben met uw antwoord, het is wat het is. U hebt duidelijk aangegeven waarom u zich daartoe beperkt. Ik kan daar begrip voor opbrengen. Dat heb ik ook al bij andere ministers ervaren. Als het bij minister Crevits over De Lijn gaat, of bij minister Muyters over de VDAB: er zijn nu eenmaal zaken die moeilijk in een publieke zitting kunnen worden meegedeeld. Soms ben ik daarover gefrustreerd, dat ontken ik niet en daar doe ik niet flauw over, maar het gegeven is

wat het is. De suggestie van de heer Wienen om bepaalde zaken via een omwegje te weten te komen, is een goede suggestie. Laat het ons voorlopig daarop houden.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Het kan me niet schelen over welk bedrag het gaat. Minister, als men vraagt om informatie en men treedt op zo'n manier op, dan is dat niet erg hoffelijk. Ik begrijp niet welk belang er speelt als we van de openbare omroep die bedragen wel of niet mogen kennen. Op zich doet dat niets ter zake. Daarmee versterk of verzwak je de concurrentiepositie niet in de samenleving, daarmee schend of versterk je de individuele belangen niet van mensen die prijzengeld hebben ontvangen. Ik ben niet geïnteresseerd in de bedragen. Mij stoort het wel dat er een waas van geheimzinnigheid over wordt geweven door de openbare omroep. Laat ze daar gewoon duidelijk in zijn. Mocht dit een belangrijke factor zijn in de lopende procedure die de procedure verstoort, dan wil ik het geloven, maar ik betwijfel dat.

Mijnheer Wienen, ik heb geen batterij medewerkers die me helpen om via omwegen aan informatie te geraken. Je moet het een volksvertegenwoordiger niet moeilijker maken dan nodig. Ik ben op zich niet geïnteresseerd in de cijfers, maar die waas van geheimzinnigheid is een beetje flauw. En het is niet de eerste keer.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik ben samen met jullie bezorgd dat er een fatsoenlijke stroom van informatie naar de commissie komt. De voorbije jaren is dat enorm verbeterd. In formele procedures waar de VRT in geschil is, heb ik er begrip voor dat ze dat niet wil doen. Andere bedrijven doen dat ook niet, ze maken die informatie ook niet publiek. Zoals iedereen zult u de normale wegen kunnen bewandelen, als de jaarrekening is goedgekeurd, als de algemene vergadering is gehouden. Dan zult u daar ook wel wat informatie in vinden.

Zowel de VRT als de privémediahuizen hebben ervoor gekozen een formele bezwaarprocedure op te starten. Dat is de weg die ze kiezen. Ze hebben me niet gevraagd te bemiddelen. Ik ga daar dan ook niet op eigen houtje tussen fietsen. Ik ben altijd beschikbaar voor iedereen die erom vraagt. Ik ga nu geen initiatieven nemen.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik begrijp dat u in lopende procedures niet zomaar tussenkomt. Ik wil mijn vraag benadrukken en opsplitsen. Als we een vraag stellen over een claim, dan vragen we niet hoe ze het gaan aanpakken en of we er zullen in tussenkomen. Ik stel voor dat dit toch wordt opgezocht. Wat is het effect van een claim van belastingen op een vennootschap? Dat moet worden ingeschreven, dat legt een claim op de jaarrekeningen. Of het nu gaat over radio- of tv-bedrijven of andere bedrijven, dat speelt geen rol, het is nu eenmaal zo. Ze moeten het sowieso inschrijven. Wat is dan het punt? Wat is de claim?

De heer Caron zegt dat het bedrag hem niet interesseert. Als het gaat over 10.000 of 100.000 euro of over 1 miljoen euro, dan interesseert het bedrag me wel. Ik weet niet welk bedrag het is, daarom durf ik die uitspraak zelfs niet te doen. Als het bedrag torenhoog is, met de boetes erbovenop, dan zal dat een impact hebben. Om het dan bij de neerlegging van de jaarrekening te bekijken, en maanden later een discussie te voeren over wat erin staat, dan is dat achterna hollen, en dat heeft niets te maken met strategie of geheimhouding van bedrijven, of met welk soort programma's we maken of hoeveel geld we uitgeven aan de restyling van tv- en radiozenders. Dit gaat over de staat die een claim heeft bij een Vlaams overheidsbedrijf. Daarover gaat het. Niet meer of niet minder. Ik wil zelfs de procedure niet kennen, dat vraag ik u niet. Ik vraag u ook niet om daar door te fietsen. Ik vraag u wat de boete is. Zo moeilijk is dat toch niet.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik wil de heer Verstrepen bijtreden. Het is voor deze commissie toch belangrijk om op zijn minst te weten wat de grootteorde is van de claim die gelegd wordt. Als het om 10.000 euro gaat, zal de VRT dat zonder kleerscheuren kunnen doorkomen. Als het echter aanzienlijk meer is, zoals 1 miljoen euro, dan is het meteen een totaal ander verhaal.

Minister, ik vind het ronduit belachelijk dat de VRT dat cijfer niet aan u meedeelt of u niet aan ons. U hebt in uw antwoord toch heel duidelijk gezegd dat de VRT dat bedrag voor alle veiligheid heeft ingeschreven in de jaarrekeningen van 2011. Ik heb geen zicht op de agenda van de raad van bestuur van de VRT, noch van de algemene vergadering. Een beetje gezond verstand leert mij echter dat het niet lang meer zal duren vooraleer de jaarrekeningen van de VRT zowel door de raad van bestuur als de algemene vergadering worden goedgekeurd. Dat zal ongeveer binnen een maand of twee maanden gebeuren. Wat wil men dan van deze commissie? Dat we het opvragen bij het Rekenhof? We kunnen dat doen, we hebben die bevoegdheid, maar ik vind het ronduit belachelijk dat we op die manier moeten werken, zeker omdat die jaarrekeningen binnen een week of een maand zullen worden goedgekeurd. Een dergelijk bedrag dat effectief ingeschreven staat in de jaarrekeningen 2011 zou toch kunnen worden megedeeld aan het parlement.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het commerciële belang van de digitale videorecorder
- 1759 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de spanningen tussen zenders en distributeurs
- 1762 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het conflict tussen Telenet en de Vlaamse omroepen over het gebruik van de digicorder
- 1771 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de rol van de minister om de gesprekken tussen de Vlaamse televisiezenders en de distributeurs vlot te trekken
- 1801 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

– *De heer Bart Caron, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik weet niet hoe u televisie of digicorder kijkt. Ik vermoed vanuit uw zetel, op de vele vrije momenten die u als minister hebt. Ik zal het u opbiechten: ik ben een mediamens, maar bij alle programma's die ik met de digicorder bekijk, houd ik de duim op de forward-toets tijdens de reclame.

Ik denk dat ik niet de enige ben. Ik denk dat slechts een minderheid dat niet doet. Het is wat het is. Het is niet leuk voor de sector. Ik begrijp de discussie die hieruit voortvloeit. Nu zit het op het niveau waarop de perceptie begint te regeren over dit verhaal. De perceptie wordt aangezwengeld door de topmensen, de CEO's van de televisiebedrijven: eerst was er de

voorzitter van VT4, van SBS, nadien was er Christian Van Thillo van de Vlaamse Media Maatschappij (VMMa).

De kijker spoelt door op de digicorder, dat wisten we al. Maar dat aantal is blijkbaar opgelopen tot 15 à 20 procent. Dat vinden ze normaal gezien niet zo erg, zij het niet dat de sector zelf in de problemen zit, de reclame-inkomsten onder druk staan en de concurrentie vergroot door een aantal overnames. Naar wie wordt er dan natuurlijk gewezen? Je moet alles zien in de richting van de uitdagingen en de distributeurs.

De overname van VT4 en VijfTV vorig jaar door Woestijvis, Sanoma en Corelio zou zagezegd nieuwe zuurstof geven aan het medialandschap. Die cijfers zijn ondertussen al heel vaak geanalyseerd en hebben te maken met dit probleem. De groei van de reclamemarkt op televisie zal nooit kunnen realiseren wat sommigen luidop hebben gezegd in de krant. Er moet dus worden herverdeeld. Dan wordt het een moeilijke en pijnlijke discussie. Tot hier toe speelde het Centrum voor Informatie over de Media (CIM) nog netjes mee bij de televisieproductie. In mijn tijd, vóór de politiek, was de grote uitdaging het overbruggen van een reclameblok. Je zag het marktaandeel namelijk terugvallen met 30 of 40 procent tijdens de reclameblokken. Toen was er echter nog geen digicorder. Vandaag is die er wel en dus doen mensen wat ze graag doen: reclame doorspoelen. Ze kijken dus niet en zo kloppen de rekeningen niet meer.

De aanvaringen zijn er tussen de distributeurs, de content suppliers en de televisiezenders. Blijkbaar is er nu een koude oorlog die volledig ontspoord tussen de VMMa en de distributeur Telenet. Met Belgacom is men wel nog ‘on speaking terms’.

Ik zie ook heel veel titels ‘TV is te goedkoop in Vlaanderen’. Daarvan ga ik op mijn achterste poten staan, want televisie is misschien wel goedkoop in Vlaanderen, maar wie profiteert daarvan? De kijker, de consument. Die vindt dat allemaal best wel leuk. De geschiedenis heeft ons tot dat punt gebracht.

Telenet reageert dan dat het de taak van de mediagroepen is om nieuwe advertenties en nieuwe manieren van reclame aan te brengen. Dat zit ook vervat in de Europese richtlijnen, wat voor een deel ook is verwerkt in de Vlaamse mediadecreten. Daarin heeft men meer liberalisering – ik zal opletten met dat woord – toegestaan omdat men vindt dat reclame meer aanwezig moet zijn of dat er meer formules mogelijk moeten zijn: product placement, intelligente reclame enzovoort. Dat botst dan weer op het vlak van privacy en gegevensverzameling – zo dadelijk daarover misschien nog wat meer.

Langs de ene kant is er dus weinig begrip voor de uithaal van de topmannen van de televisie. Langs de andere kant zijn er de distributeurs.

Uw reactie viel mij ook meteen op. Alles wat u zegt, valt mij trouwens op. U wilt de commerciële omroepen en de distributeurs met elkaar verzoenen. Toen ik dat las, werd ik even stil. Ik vroeg me af hoe u dat in godsnaam zult doen? U sprak over een rondetafelgesprek en een acuut probleem: “De omroepen moeten worden vergoed voor de programma’s die ze aanbieden. Dat mag echter niet ten koste van de consument gaan.” Verder zei u: “De commerciële tv-zenders mogen hun kosten niet verhalen op kijkers als hun inkomsten uit reclame teruglopen. Zenders moeten creatiever omspringen met advertenties.” U geeft het ook toe: “Reclameblokken worden inderdaad doorgespoeld met de digicorder.” U zegt dat u dat zelf ook doet. Dat is geen voorbeeldig gedrag, minister, maar ik vergeef het u.

Er zijn andere mogelijkheden om aan reclame te doen. Ik heb daar al op gereageerd door het voorbeeld van de muziekindustrie aan te halen. Bij de teloorgang van de muziekindustrie heeft men eenzelfde discussie gevoerd. Men heeft alles geprobeerd om de cd’s te laten verkopen in vergelijking met de goedkope of gratis mp3, en men is daar bijna aan ten onder gegaan.

Er bestaan heel wat meningen over. U of uw kabinet zal wellicht wel weten dat er een nieuwe evolutie is. Enerzijds zijn de mensen reclamemoe geworden, anderzijds is de mediaconsumptie ook veranderd. Kijkers tussen 18 en 49 jaar hebben er geen zin meer in. Er werden ook cijfers vrijgegeven in de Verenigde Staten. Wat daar gebeurt, is toch vaak een tendens op wereldvlak. Het gaat niet over creativiteit, maar over mediagebruik. De cijfers geven aan dat er meer tv wordt gekeken, maar dat dat tv-kijken niet meer op de tv zelf gebeurt. Dat is ook het verhaal van de digicorder. Een onderzoek bij 1500 jongeren tussen 18 en 25 jaar leerde dat 90 procent van die jongeren de reclame systematisch ontwijkt.

In welke programma's op de digicorder wordt de meeste reclame ontweken? Drama en humor. Het zijn dus net de duurste producties die lijden onder dit verhaal. Daarom maak ik even het bruggetje naar alle impulsen die worden gegeven.

We blijven in Vlaanderen producties van eigen bodem maken. Dat is het unieke aan Vlaanderen. Ik heb gezocht naar een buitenlandse situatie met digicorders om het mee te vergelijken. Die is er echter niet. Ook dat maakt het moeilijk voor u en voor ons. We hebben geen vergelijkingspunt met het buitenland. 80 procent van de klanten van Telenet zegt in een onderzoek een andere oplossing te zoeken indien het opnemen geld zou kosten. Voilà, dat is de patstelling. Daar staan we dan. Buitenlandse kabelzenders vragen extra geld aan de klant voor een opnamefunctie.

Als je de Vlaamse kabel vergelijkt met het buitenland, is het nog steeds goedkoop. Mij bekruipt dan het gevoel dat men zegt: "Het is hier goedkoop, de consument mag nog wat meer leggen." We hebben in de commissie al heroïsche discussies gevoerd over de rechtenissue over de problematiek van de verdeling van de centen. Wat moeten de distributeurs doen? Wie investeert waar? We zitten ook met de VRT, de openbare omroep, en de commerciële omroepen die op zoek zijn naar extra geld. Er wordt in mijn ogen telkens weer wat te gemakkelijk naar de distributeurs gewezen en gezegd dat zij meer moeten betalen.

Minister, in het kader van deze zeer brede discussie in dit verhaal, wat toch een impact zou kunnen hebben als je de worstcasescenario's gelooft, deelt u de mening van een aantal CEO's dat de digitale videorecorder levensbedreigend is voor het huidige televisiemodel? Wat is uw mening daarover? Vindt u dat een probleem? Zo ja, welke stappen zult u ondernemen om dat aan te pakken, niet om de troepen uit elkaar te houden? Wat is uw concreet plan?

Wat zijn de commerciële gevolgen voor de VRT? We kennen die inschatting niet. Ik ben benieuwd naar uw antwoord. Heeft het doorspoelen en opnemen met de digitale videorecorder een impact op de openbare omroep? Dan zou de situatie nog complexer worden. Stel dat de openbare omroep daar geen hinder van ondervindt en de commerciële wel, kunt u zich het nieuwe spanningsveld al indenken.

– *De heer Philippe De Coene, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, in de strijd tussen de Vlaamse omroepen enerzijds en de distributeurs anderzijds rekenen de omroepen op een soort bemiddeling of tussenkomst van de overheid. Ze verwachten dat u in deze een doorbraak helpt forceren. Dat konden we een tweetal weken geleden vernemen in de rand van de publieke en kritische uitlatingen van de heer Christian Van Thillo aan het adres van Telenet en de repliek daarop van de heer Duco Sickinghe.

U zult me gelijk geven dat deze twee personen niet de minsten zijn in het Vlaamse medialandschap, integendeel. Als u een doorbraak moet forceren in een dispuut tussen die twee jongens en hun ondernemingen, dan zult u moeten kaarten met de grote jongens. Dat is duidelijk. Over welk kaartspel het gaat, weet ik niet, maar het zal hoe dan ook nodig zijn dat u zich daar grondig op voorbereidt.

Collega's, het zal u ook niet ontgaan zijn: zowel de heer Van Thillo als Duco Sickinghe spreekt zelden in het openbaar. Als ik me niet vergis, is het van vorig jaar geleden dat de heer Van Thillo nog heeft deelgenomen aan het grote mediadebat, minister, nog voor de nieuwe beheersovereenkomst van de VRT. De heer Sickinghe gaf nog een interview naar aanleiding van zijn aanduiding tot manager van het jaar. Het was dan ook opmerkelijk dat beide heren elkaar de afgelopen periode in de pers hebben bekampt.

Het onderwerp is niet nieuw. De discussie over de financiële verplichtingen die distributeurs tegenover omroepen hebben en omgekeerd is altijd een zeer moeilijk punt geweest. Ik herinner me dat ook uit de hoorzittingen over de nieuwe beheersovereenkomst. Het is een dossier waarop wij als leden van deze commissie heel weinig zicht hebben. De Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) heeft vorig jaar in zijn rapport over mediaconcentratie nog eens gewezen op de onduidelijkheid over deze wederzijdse geldstromen. We waren een tijdje geleden ook al getuige van de problemen die SBS met Telenet had over hetzelfde onderwerp. Vorig jaar werd uiteindelijk toch een oplossing bereikt, zij het niet echt van harte.

Het gaat dus om een fundamenteel probleem, want dit dossier moet worden gezien in het kader van de onvermijdelijke evolutie – of spreken we van revolutie? – die de media nationaal en internationaal doormaken. Die evolutie zet op korte, middellange en lange termijn businessmodellen van mediaondernemingen onder druk en gooit die in bepaalde gevallen zelfs helemaal overhoop.

We hebben allemaal wel een idee in welke richting we evolueren, aan een bijzonder snel tempo overigens. Maar over hoe dat precies gebeurt, is niemand zeker, zelfs specialisten niet. Zal de papieren krant op middellange termijn blijven bestaan naast de online versies die we tegenwoordig allemaal op onze iPad krijgen? Zal een traditionele programma-avond op een tv-zender het komende decennium een rol blijven spelen naast 'video on demand'? Dat speelt op de kabel, maar veel meer nog op internet, mijnheer Verstrepen. Of zal de oude vorm van tv-kijken binnen vijf jaar gewoonweg verdwijnen? In welke mate zullen 'over-the-top'-spelers de distributierol inzake televisie van de kabeloperatoren overnemen?

Het is allemaal niet eenvoudig te voorspellen. Het is dus logisch dat sommige mediaspelers zenuwachtig zijn en het onderste uit de kan proberen te halen, om hun bedrijf financieel zo gezond mogelijk te houden en voor te bereiden op wat komt. De omschakeling van bestaande businessmodellen naar nieuwe vormen van mediagebruik is nog volop aan de gang.

Door dit alles komt nog eens de problematiek van de eigendomsrechten gefietst. Dat is een bijzonder complexe materie, zeker in een wereld die zich digitaal steeds sneller ontwikkelt. Want ook daarover gaat deze discussie. Heeft de distributeur het recht om de consument de programma's te laten bekijken zoals de consument dat zelf wil? In hoeverre is het kopiëren van die inhoud wettelijk toegestaan? Is er een verschil tussen privégebruik en de rest? Dat is niet eenduidig meer.

Eén ding moeten we altijd voor ogen houden: het produceren – in het geval van de heer Van Thillo – en het distribueren – in het geval van de heer Sickinghe – van mediacontent kost geld. En hoe hoger de kwaliteit van beide zijn, hoe hoger de kostprijs zal zijn. We moeten ons daar goed bewust van zijn, ook als consument. Het spreekt voor zich dat we reclame allemaal het liefst doorspoelen, al zit er af en toe eens een goede bij, die aangenaam is om naar te kijken. Maar dat wil niet automatisch zeggen dat we bereid zijn te betalen voor dezelfde reclameloze content.

Ik hoorde het in de voorbije periode graag zeggen: wie wil geen kinderzenders of voetbalzenders zonder reclame? Iedereen wil het liefst van al voetbal, wielrennen en kindertelevisie zonder reclame. De vraag is alleen wie dat dan betaalt. Er is maar één uitzondering op deze situatie en dat is onze geliefde openbare omroep, minister. Maar dat heeft niet zozeer te maken met bereidwilligheid, eerder met het verplicht betalen van belastingen.

Minister, in een reactie stelde u dat de omroepen vergoed moeten worden voor de programma's die ze aanbieden, maar dat dat absoluut niet ten koste van de consument mag gaan. Ik vind dat zeer nobel van u. De kans echter dat een politicus luidop zou zeggen dat de consument maar moet opdraaien voor het probleem, is wel heel klein. Je ziet dat voortdurend. Iedereen vindt dat het zo goedkoop mogelijk moet zijn, of het nu gaat om energie, SABAM of dit onderwerp: de consument mag er nooit voor opdraaien. De vraag is wie er dan wel voor opdraait.

U zegt heel expliciet dat de consument niet mag opdraaien voor het probleem, maar die uitspraak heeft natuurlijk een heleboel consequenties. Content kan maar op enkele manieren worden betaald. Ofwel betaalt de overheid, meestal via de belastingbetaler, ofwel betaalt de adverteerder, in welke vorm dan ook, ofwel betaalt de consument, rechtstreeks of onrechtstreeks, ofwel is er een combinatie van deze bronnen. Heel veel alternatieven zijn er niet. Er zal nog heel veel moeten worden gediscussieerd, want de laatste jaren is duidelijk gebleken dat gratis niet bestaat. Dat moeten we durven te zeggen.

De heer Van Thillo stelt dat uitgesteld kijken levensbedreigend is voor de omroepen. Uiteraard zijn we daar niet naïef in. Een van de belangrijkste mediafiguren in Vlaanderen is zonder twijfel al lang bezig met het zoeken naar een nieuw en duurzaam businessmodel. Dat neemt niet weg dat hij tijd wil winnen, wat ook logisch is, en dat hij de bedoeling heeft om de bestaande modellen nog een aantal jaren levensvatbaar te houden. Dat geldt zeker binnen een Vlaams mediasysteem waarin de concurrentie door een vernieuwde SBS-zender zal stijgen en met een VRT die daarin een belangrijke rol speelt. Dat heb ik al een paar keer aangehaald.

Dat is ook een van de redenen, minister, dat ik de voorbije jaren hier in de commissie Media al een paar keer heb gewaarschuwd voor het overhoop halen van de businessmodellen van voornamelijk de commerciële zenders. Het is logisch dat de VRT als openbare omroep meefietst in de nieuwe evoluties, maar ze hebben een zeer belangrijke rol omdat ze nu eenmaal in Vlaanderen een zeer dominante speler zijn. Als de VRT bepaalde zaken gratis aanbiedt of op zich neemt om te doen ten behoeve van de belastingbetaler en de kijker, heeft dat consequenties voor heel wat andere spelers. Het probleem is wel degelijk acuut. De rol die de openbare omroep, u als minister van Media en wij als Mediacommissie in het parlement daarin spelen, is van belang.

De heren weten van elkaar dat ze zeer vooruitziend zijn. Dat geldt zelfs als Duco Sickinghe zogenaamd gratis advies geeft aan de omroepen om zichzelf in vraag te stellen. Attack yourselves en benut de kansen die internet biedt, was het devies van Duco Sickinghe. Zoals ik al zei, proberen ze allebei het onderste uit de kan te halen voor hun onderneming. Daar heb ik ook geen probleem mee. Ze leiden een privébedrijf, moeten zorgen voor hun personeelsleden en hun bedrijf en ervoor zorgen dat ze winsten maken. Maar daarmee is het dossier niet opgelost, minister. Ik zou wel eens willen weten met welke kaarten u aan tafel wilt gaan en welk kaartspel u met de heren zou willen spelen om een oplossing te zoeken.

Minister, hebt u al een initiatief ter zake genomen? Als u dat gedaan hebt, zou ik het graag weten en vraag ik u het toe te lichten. Als u het nog niet hebt gedaan, vraag ik of u zult gaan kaarten en een initiatief zult nemen. Ik heb mijn visie gegeven op de problematiek, ik zou graag ook de uwe hebben. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De collega's snijden een belangrijk debat aan, zo niet het belangrijkste dat op dit moment in de mediasector woedt. Dat heeft natuurlijk alles te maken met het feit dat onder meer in de loop der jaren de machtsverhoudingen tussen distributeur, omroep en contentleverancier enorm zijn gewijzigd. Het businessmodel dat tot nu toe werd gehanteerd voor advertenties, werkt blijkbaar niet meer zo goed in het tijdperk van de digicorder. Dat is heel belangrijk, maar ik weet niet goed wat mijn vraag ertussen staat te

doen, want die gaat over een specifiek geval. Misschien laat u beter eerst de andere vraagstellers aan het woord.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, de relatie tussen Telenet en de Vlaamse omroepen is verzuurd. Dat weten we. Nadat de SBS-zenders en de regionale omroepen al in discussie gingen met Telenet, gaf nu ook Christian Van Thillo uiting aan zijn ongenoegen. De zenders vinden het niet correct dat Telenet grote winsten maakt met de verhuur en de verkoop van digicorders, zonder dat dit ook de zenders ten goede komt. De digicorders stellen de consumenten in staat om, veel gemakkelijker dan vroeger het geval was, programma's op te nemen, te herbekijken, te pauzeren en vooral – want daar gaat het in de eerste plaats om, denk ik – de reclame door te spoelen. Dat laatste kan op termijn het bedrijfsmodel van de zenders ondergraven.

Om toch een doorbraak in het dossier te forceren, rekenen de zenders volgens krantenartikels op de overheid en dus op u, minister. “Die moet dringend aan huwelijksbemiddeling doen”, klinkt het. “De enige manier om tot een oplossing te komen is alle partijen rond de tafel brengen voor een open, constructief gesprek”, lees ik ook.

De distributeurs zien al meteen een mogelijke oplossing, namelijk het uitbouwen van een model waarbij kijkers op basis van hun consumentengedrag reclamespots op maat te zien zouden krijgen. Alleen is daarvoor geld nodig en geen van de partijen blijkt bereid om dat vandaag op tafel te leggen. Het is een patstelling en blijkbaar rekenen de zenders dan op de overheid.

Minister, hoe reageert u op de berichten van de laatste weken? Bent u bereid een dergelijke bemiddelingstaak op te nemen? We hebben u dat al eerder gevraagd, in verband met de regionale omroepen. Hoe ziet u deze taak concreet? Hebt u de voorbije dagen al contacten gelegd?

Wat ziet u als mogelijke oplossingen voor het conflict? Hoe staat u ten opzichte van het voorstel van de distributeurs? Kan zoiets binnen bijvoorbeeld het Media Innovatie Centrum (MIX) worden onderzocht? Is een dergelijke oplossing mogelijk, rekening houdend met de privacy van de consumenten? Is het denkbaar of wenselijk dat het kijkgedrag van mensen wordt bijgehouden en geanalyseerd om daaraan voor hen zogezegd ‘interessante’ advertenties te koppelen?

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Na de SBS-zenders en de regionale omroepen trok vorige week ook de CEO van de VMMA, de heer Van Thillo, ten strijde tegen de distributeurs. De Vlaamse televisiezenders eisen een groter deel van de inkomsten die de distributeurs bijeenzamelen door auteursrechten aan te rekenen aan hun klanten. De huidige vergoeding die de distributeurs betalen aan de zenders is in de ogen van de zenders niet billijk.

Voor de regionale omroepen betekende de eenzijdige verlaging van de vergoeding voor auteursrechten een financiële ramp. Daarover hebben we verschillende debatten gehad in deze commissie. Veel zenders staat het water al aan de lippen. U hebt in dat dossier ook bemiddeld, minister, en u doet dat nog steeds. We kijken uit naar de uitkomst van die bemiddelingspoging.

Voor de commerciële omroepen is het aandeel van de inkomsten uit auteursrechten in hun totale budget minder groot, maar zij worden geconfronteerd met een bijkomend probleem: dankzij de digicorders zijn kijkers in staat om reclameblokken door te spoelen, waardoor adverteerders afhaken en de zenders reclame-inkomsten mislopen.

De televisiezenders merken bij de distributeurs weinig bereidheid tot onderhandelen. Ze vragen dat de overheid stappen zet om de betrokken partijen rond de tafel te krijgen. Minister, twee weken geleden hebt u gezegd dat u bereid bent om op die vraag in te gaan. U hebt ook

laten optekenen dat de omroepen absoluut voor hun programma's moeten worden vergoed, maar dat dit niet ten koste mag gaan van de consument. Ik begrijp het verband niet, maar u zult dat straks uiteraard uitleggen.

Ondertussen heeft Telenet bij monde van haar CEO ook gereageerd. Hij zegt dat de vraag van VMMA niets zal oplossen, ook al zou hij meer willen betalen. Kort samengevat zegt hij: het zal niets veranderen aan het probleem van de dalende reclame-inkomsten. Dan is de vraag hoe u daar als minister van Media in zult bemiddelen.

Minister, welke initiatieven neemt u om alle partijen rond de tafel te krijgen? Op welke termijn wilt u een oplossing voor dit dossier? Welke houding neemt u zelf aan in deze gesprekken? Welke oplossingen ziet u voor dit dossier?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Digitale televisie is een zeer sterk medium en opent vele mogelijkheden. Men kan er een betere beeld- en klankkwaliteit in huis halen, maar ook programma's opvragen die in het verleden werden uitgezonden, gemakkelijker naar programmaoverzichten kijken en programma's opnemen. Digitale televisie kan ook een toegang betekenen naar het internet en naar nieuwe toepassingen, bijvoorbeeld in domeinen zoals eHealth. Met de juiste innovatieve inspanning is het verhaal van digitale televisie zeker nog niet afgelopen en zal het nog veel meer zijn weg vinden in ons leven.

Het is een heel sterk medium, daar zijn zowel de omroepen als de dienstverdelers en de distributeurs het over eens. Het medium heeft er echter ook voor gezorgd dat er fundamentele verschuivingen zijn doorgevoerd in onze media-economie en in het economisch mediamodel of de businessplannen. Via de tv-theek kan men programma's uit het verleden opvragen tegen een bepaalde prijs, wat een meerinkomst betekent voor de omroep. Maar daar tegenover kan men ook programma's opnemen, wat de kijkcijfers naar beneden haalt en bijgevolg ook voor lagere commerciële inkomsten zorgt.

Ik begrijp heel goed dat deze realiteit alle zenders zorgen baart. Het is mijn mening dat ten gevolge van de nieuwe ontwikkelingen er effectief moet worden gezocht naar media-economische modellen voor de toekomst om zo de waarde van een product op een correcte manier te kunnen verdelen tussen de verschillende actoren die in heel het stroomschema een rol spelen en deel uitmaken van het audiovisueel ecosysteem. Het zal daarbij niet evident zijn een evenwicht te vinden tussen enerzijds de verwachtingen en ondertussen de vaak reeds vertrouwde praktijk van het digitaal opnemen bij de mediagebruiker, en anderzijds de vraag om andere verdienmodellen vanwege de zenders die zich daarbij ook moeten verhouden tot de distributeurs.

Het is niet iets dat vandaag ineens op ons afkomt, het zit er al een tijdje aan te komen. Ik heb niet voor niets in de beheersovereenkomst met de VRT laten inschrijven dat de VRT inspanningen moet leveren om bijvoorbeeld het licht uitgesteld kijken in samenwerking met de distributeurs en 'over-the-top'-spelers te realiseren, om maar één invalshoek te geven. Ik ben er ook van overtuigd dat we daarin nog verder creatief zullen moeten nadenken. Daarom heeft het MIX daar een rol in gekregen, zeer specifiek ten aanzien van deze thematiek. Het is echter aan de sector zelf en aan het MIX om aan te geven welke onderzoeken daarin op vraag van de sector zouden kunnen worden uitgevoerd en welke nieuwe modellen zouden kunnen worden getest. Ik heb in ieder geval wel vernomen dat het MIX met de sector gesprekken voert waarin dit thema ter sprake komt en dat men aan het kijken is welke onderzoeken eventueel kunnen worden opgestart.

Ik verwijs nog even naar een ander initiatief dat ik heb genomen, namelijk kijken hoe er een creatieve brainstorm zou kunnen gebeuren om te zien hoe degenen die de creativiteit realiseert, voldoende betaald kan blijven worden, ook rekening houdend met alle digitale veranderingen en de veranderingen van de gebruikers.

Rekening houdend met de oproepen en de eerder zeldzame persboodschappen van de betrokken heren, heb ik inderdaad een overleg gehad met de verschillende zenders en hun gevraagd of ze een initiatief op prijs zouden stellen. Het is niet, zoals de heer Tommelein zegt, een pokergame. Het is ook niet, zoals de heer Vandaele zegt, een huwelijksbemiddeling. Ik vind het mooi hoe jullie dat omschrijven. Het is gewoon een bescheiden poging om te kijken of we de betrokkenen, in eerste instantie de zenders, rond de tafel kunnen krijgen om te zien hoe zij daar tegenover staan. Ik wil me dienstbaar opstellen ten aanzien van de zenders als zij het nuttig of wenselijk achten om daar verder hun rol in te spelen.

Dat overleg vindt binnenkort plaats. Het is een informeel overleg. We gaan daar geen publieke verklaringen over afleggen. Ik probeer vooral mijn positie ten dienste te stellen van de verschillende belangen die op het spel staan.

Ik heb ook contact opgenomen met de VRT. Men zegt me dat het uitgesteld kijken inderdaad toeneemt. Bijvoorbeeld voor Thuis doet per aflevering 10 procent van de kijkers dit. Het opnemen via een digitale videorecorder heeft een impact op de inkomsten, ook uit de niet-lineaire diensten van de VRT zelf, Net Gemist en Ooit Gemist. De VRT heeft hierover ook regelmatig overleg met de distributeurs. Met de verschillende partijen zoekt de openbare omroep ook mee naar constructieve oplossingen die toch die waarde kunnen blijven creëren voor alle mediaspelers.

Dat is de stand van zaken, collega's. Het overleg is gepland. We gaan dat zoals gezegd informeel doen. Ik ga op basis van dat overleg kijken welke rol de zenders graag hebben dat ik speel of niet speel. Dan zullen we verder kijken.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik denk dat we deze discussie nog meer zullen voeren en dat die op het scherp van de snee zal worden gevoerd. De belangen worden groter.

Ik probeer de discussie zo rationeel en zo pragmatisch mogelijk te voeren. Ik kan er niet tegen dat er een vals slachtoffer is gevonden. Het valse slachtoffer is de digicorder. Binnenkort hebben we een zelfhulpgroep digicordergebruikers nodig. Het is een beetje een valse discussie. De discussie van de topmannen van de televisiezenders gaat niet zozeer over de digicorder, ze gaat over hoe ze geld kunnen recupereren van de dalende reclame-inkomsten door een bepaald consumentengedrag.

Een digicorder kun je cash kopen. Stel dat die markt open ligt. Ik geef de hint. De discussie is al gevoerd waarom we onze eigen toestellen niet kunnen zoeken. Waarom moet dat een van Telenet of een van Belgacom zijn? In het buitenland is dat niet het geval, je koopt het voor 200 euro cash-out. De mensen die bij Telenet zitten, hebben een afbetaalmodel en betalen 9 euro per maand. Dat apparaat is afbetaald op 2,5 jaar. Het voordeel bij de afbetaling is dat je ook onderhoud krijgt. Als er iets niet functioneert, kan je het onmiddellijk binnenbrengen en krijg je een nieuw toestel. Dat is dienstverlening. Dat betaal je in die prijs.

De echte discussie gaat niet zozeer over die digicorder. Het is ook logisch: je geeft een generatie een toestel dat ze kunnen bedienen, dat zelfs 'granny-proof' is, en dan schrik je ervan dat mensen dat gebruiken. Het gaat erover hoe je mensen zult laten betalen voor een opname. Dat is de fundamentele discussie die men wil ontlokken, maar die men niet openlijk durft uit te spreken, omdat de perceptie volledig tegen is: wie in Vlaanderen hoort immers graag dat hij of zij moet betalen voor een opname?

Het vreemde van het verhaal is – en dat ontgaat een aantal media – dat je perfect kunt opnemen van digitale televisie met dvd-recorders, zelfs nog met de analoge video en zelfs met harddisks. Men legt het u niet uit, maar op de Telenetwebsite stond er wel een pagina over hoe je dat doet. Dat is een heel eenvoudige configuratie. Het kan dus. Voor video-on-demand is het iets moeilijker.

Ik wil hier niet de belangen verdedigen van de distributeurs versus de televisiezenders of omgekeerd. Voor mij gaat het erover dat men een debat probeert te lanceren waarin u en wij worden betrokken. Het gaat niet over die digicorder, het gaat over het feit dat het hun dwarszit dat een Vlaming niet moet betalen om op te nemen. Daarover gaat het. Men wil geld losweken bij de distributeurs om die tegenvallende reclame-inkomsten te compenseren. Door de reclame zappen is gemakkelijker geworden. Toen ik vroeger televisieproducties leverde, was onze wekelijkse uitdaging: hoe overbruggen we de reclameblokken? Telkens kregen we te horen over de documenten met de CIM-cijfers (Centrum voor Informatie over de Media) van de minuten en de seconden: breng dat maar niet uit. Het is altijd al zo geweest. Alleen zit je nu met een nieuw technologisch verhaal en een nieuwe generatie die daar anders mee omgaat.

Binnenkort zal dat nog helemaal anders zijn. Ik heb me geabonneerd op een aantal televisiewebsites uit Amerika die mij via mijn internetverbinding op mijn HD-televisiescherm een televisieserie in hoge kwaliteit brengen. Daar betaal ik een abonnementje voor. Dat geld gaat helaas naar het buitenland via mijn Visa-account en blijft niet in Vlaanderen. Dat is natuurlijk de grote discussie.

Ik heb soms de indruk dat de zenders te lang hebben gewacht en plots worden geconfronteerd met een veranderend mediagebruik. Men probeert nu paniekerig een verantwoordelijke te vinden, een slachtoffer. En voilà, men heeft er een gevonden: de digicorder. Daar gaat men nu allemaal op schieten, terwijl men voorbijgaat aan de fundamentele discussie.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Mijnheer Verstrepen, de digicorder is een symbool, zoals heel veel zaken in onze samenleving en in ons politieke bedrijf symbolen zijn. We gaan straks een kieskring splitsen die al veertig jaar lang een symbool is en waarvan sommigen nu tot de vaststelling komen dat het wel eens nadelig zou kunnen zijn voor de Vlamingen of voor de Brusselse Vlamingen als men die kieskring zou splitsen. Maar het is wel veertig jaar lang een symbool geweest. Ik wil daarvoor waarschuwen.

Ik denk dat als je het op de keper beschouwt, beide heren, of het nu de distributeurbaas is of de commerciëlezenderbaas, er belang bij hebben om hun eigen bedrijf en hun eigen modellen zo veel mogelijk en zo lang mogelijk te vrijwaren. Daar is niets verkeerd mee. Ik wil wel opmerken dat het media-aanbod in Vlaanderen zeer breed is. Dat moet ook zo blijven. De kwaliteit van alle media valt of staat met het aanbod in andere media.

Minister, ik waarschuw maar. Ik begrijp wel dat u dat doet. Er zijn ooit politici geweest die zeiden: we weten wat we moeten doen, maar we doen het niet want anders raken we niet meer verkozen. Dat maken we vandaag constant mee in de politiek, en het wordt altijd maar moeilijker om de dingen te zeggen zoals zou moeten, namelijk dat we een aantal dingen moeten aanpakken. Af en toe betekent dat tegen de haren van de consument of de gebruiker instrijken, want niets komt zomaar uit de lucht vallen. Ofwel is het de overheid en de belastingbetaler die betaalt, ofwel is het de adverteerder die betaalt. Als men keuzes maakt om reclameloze media te bekijken, dan moet men beseffen dat het van ergens anders moet komen. Het grote voordeel van de adverteerder is dat een ander betaalt voor wat jij bekijkt. Met openbare omroepen en staatsinitiatieven betaalt iedereen mee, zelfs al kijk je niet. Wij bekijken dat enigszins anders dan u, minister.

Ik heb niet gezegd dat u moest pokeren. U kunt ook kleurenwiezen of 'pijkezotjagen', zolang u geen Russische roulette speelt, ben ik tevreden, want ik zit toch een beetje met u in. Ik zou niet willen dat u er het hachje bij inschiet. De belangrijkste boodschap in deze commissie Media is wat mij betreft dat de bewegingen die de openbare omroep in deze zaak al dan niet maakt, een heel belangrijke rol spelen.

We hebben geen zicht op de geldstromen tussen de distributeurs en de zenders. Het is heel moeilijk om daar dan een oordeel over te vormen. Wat gaat naar wie en naar waar en

waarom? We moeten ons daarmee bemoeien, maar we kunnen niet, want het zijn onze zaken niet, het zijn private spelers. Maar het is een belangrijk element dat zolang we geen zicht hebben op de geldstromen tussen al die partijen, het moeilijk is een oordeel te vormen. Waar wij een belangrijke rol kunnen in spelen, is onze eigen openbare omroep.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Mijnheer Tommelein, als het splitsen van een bepaalde kieskring nadelig zou kunnen zijn voor Vlaanderen, dan zal dat vooral te maken hebben met de koehandel die is gebeurd om die splitsing mogelijk te maken, en niet zozeer met de splitsing zelf, want iedereen wist wel dat er een paar Vlaamse zeteltjes verloren konden gaan.

Mijnheer Verstrepen, u hebt gelijk dat de discussie vandaag maar het topje is van een veel bredere discussie die we ongetwijfeld in de toekomst in verschillende facetten nog zullen voeren. Minister, ik ben blij dat u daarover in overleg treedt. Het kan een eerste stap zijn dat we de resultaten van dat overleg afwachten. U zult ons zeker op de hoogte brengen van die resultaten.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, u kunt een informeel overleg beleggen als de vraag komt en als de partners daarop willen aansturen en ingaan. Het gaat over het model dat vandaag bestaat en dat we in Vlaanderen willen. Er is een openbare omroep met overheidsgeld, en daarnaast zijn er de private spelers die het vooral met reclame-inkomsten moeten doen. Als die reclame-inkomsten dalen, is er een probleem. Dat is niet de fout van de digicorder. Jaren geleden, toen die digicorder werd uitgevonden en de systemen die daarop werden toegepast zoals Net Gemist en Ooit Gemist, dan stond men in de lucht te springen, en nu is het de fout van de digicorder. Daar moeten we niet blind voor zijn.

Minister, ik ben verbaasd dat u op basis van twee interviews zegt bereid te zijn om te bemiddelen, terwijl het probleem nog veel dramatischer is bij de regionale omroepen. Daar wachten we op concrete resultaten.

Minister, u had het over mix en creativiteit in de mediasector en dat er meer onderzoeken moeten gebeuren. Dat is een goede piste om uit te zoeken of het een groot probleem is dat we op basis van cijfers en gegevens oplossingen kunnen zoeken en alternatieven kunnen formuleren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het koppelen door een distributeur van het derde VRT-net aan de aanschaf van een decoder - 1769 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De repliek van de heer Verstrepen is een schitterende overgang naar dit deel van de problematiek van de digicorder. Die zegt dat de digicorder nu het symbool is geworden van sommige distributeurs en van omroepen. Evenzeer gebruiken bepaalde distributeurs ook de ontwikkelingen van digicorders om extra centen weg te halen bij de consument.

Het consumentenmagazine Test-Aankoop heeft daar recent op gewezen en stelt openlijk dat een bepaalde distributeur het aanbieden van het nieuwe derde VRT-net misbruikt om zijn klanten een nieuwe en duurdere decoder op te dringen. De klanten van die distributeur – TV-VLAANDEREN – kregen een brief waarin de distributeur meedeelde dat Ketnet en Canvas

aparte zenders worden en dat Ketnet in een andere norm wordt aangeboden die enkel kan worden ontvangen met een HD-ontvanger. Volgens Test-Aankoop is de brief misleidend en op sommige punten zelfs strijdig met de wet. Immers, de distributeur geeft zijn klanten vier opties, maar alle vier de opties impliceren de aanschaf van deze nieuwe ontvanger. De distributeur biedt zijn klanten niet de optie om niets te ondernemen.

De distributeur voert ook twee wijzigingen door, namelijk het verspreiden van Ketnet in een andere norm, maar ook het verplaatsen van Ketnet naar een andere satelliet – wat ze niet vermelden in hun brief. Volgens Test-Aankoop zijn er geen technische redenen om deze wijzigingen door te voeren en zijn de wijzigingen enkel ingegeven uit commerciële belangen. Het spreekt voor zich dat onze fractie, misschien nog andere fracties en zeker u als socialist, moeten proberen de consument zo goed mogelijk te beschermen tegen zulke praktijken.

Minister, bent u op de hoogte van die praktijken? Wat is uw standpunt hierover? Hebt u contact gehad met de distributeur in kwestie? Zo ja, wat was hiervan het resultaat? Dringen er zich maatregelen op om de consument beter te beschermen tegen dergelijke praktijken? Zo ja, welke?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Via Test-Aankoop en de berichtgeving in de media ben ik op de hoogte gebracht van deze problematiek. Ik heb naar aanleiding van deze vraag ook contact genomen met de betrokken distributeur. Ik betreur dergelijke geschillen tussen de dienstverdelers en de consumenten, maar ik kan hier helaas niet in tussenkomen. Dit behoort tot de contractuele voorwaarden die gelden tussen de consument en zijn leveranciers, en is bijgevolg het voorwerp van federale regelgeving.

De regelgeving ter zake is: de wet marktpraktijken en consumentenbescherming van 6 april 2010, en de wet betreffende de bescherming van de consumenten inzake omroeptransmissie- en omroepdistributiediensten van 15 mei 2007. Ik kan me hier dan ook niet over uitspreken.

Ik heb hierover via mijn administratie contact gehad met TV VLAANDEREN. TV VLAANDEREN bezorgde me de reactie die ze aan Test-Aankoop heeft bezorgd op de ingebrekestelling van Test-Aankoop en wil niet ingaan op de vraag van Test-Aankoop om de mailing te herroepen.

Zoals ik heb aangegeven, is consumentenbescherming de facto een federale aangelegenheid. Dit belet echter niet dat ook de gemeenschappen steeds meer worden aangesproken op de dienstverlening inzake digitale televisie door de dienstverdelers en operatoren. Ik zal dan ook met mijn federale collega contact opnemen over deze materie en vragen of er mogelijkheden zijn om die bescherming nog beter te kunnen organiseren.

De VRT heeft contact gehad met TV VLAANDEREN, en afspraken gemaakt over de doorgifte van Ketnet op 12. De beslissing om Ketnet op 12 door te geven via de MPEG 4-standaard is een technologiekeuze van de distributeur. De VRT kan TV VLAANDEREN juridisch blijkbaar niet verplichten om Ketnet op 12 door te geven via al zijn abonnees, inclusief die zonder HD-ontvanger. De VRT betreurt de manier waarop TV VLAANDEREN die communicatie heeft aangepakt en heeft dit ook duidelijk gemaakt aan TV VLAANDEREN zelf.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, ik ben tevreden dat u die kwestie zult opnemen met de federale minister, te meer omdat het gaat over de openbare omroep.

In het geval van deze distributeur wordt de consument gedwongen om meer te betalen om een van de luiken van die openbare omroep te kunnen ontvangen. Dat kan niet. De consument heeft al eens betaald voor die openbare omroep. Het is belangrijk dat die zo breed mogelijk kan worden ontvangen. Het is een eigenaardige manier van werken door de distributeur, maar ja, het is een privéfirma en die moet weten wat ie doet, maar ik betreur dat de consument

daarvan de dupe is. Het is belangrijk voor ons en voor u, dat we de kleintjes beschermen, de consumenten, en niet zozeer de iets grotere spelers.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jan Roegiers tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de aandacht van de VRT voor de politieke en mensenrechtensituatie in Oekraïne naar aanleiding van het EK voetbal - 1783 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Collega's, dit is een variant op een discussie die we al hebben gevoerd naar aanleiding van Azerbeidzjan en de aandacht die tijdens het Eurosongfestival zou moeten worden gegeven. Er is natuurlijk een verschil: daar is de VRT deelnemer, terwijl ons land zich nu niet heeft gekwalificeerd voor het Europees Kampioenschap (EK) voetbal. Alle wedstrijden en alles wat in de rand aan bod komt in zo'n EK, komen nu wel op het scherm.

Iedereen kent de problematiek in Oekraïne. De voorbije weken vielen verschillende politieke leiders over elkaar heen om om ter luidst en duidelijkst te zeggen dat ze niet naar het EK zullen gaan. Ook hier hebben we in de plenaire vergadering van vorige week een discussie gehad. De Nederlandse en Duitse regeringen, Barroso, Van Rompuy, allemaal hebben ze redenen om niet te gaan, en meestal ook goede redenen. Trouwens, ook u, minister, hebt er zich samen met de regering toe geëngageerd om niet naar Oekraïne te gaan. Zo hebben we begrepen van de minister-president.

Een van de zaken die we daarnet bespraken in de commissie Buitenland, was de nota Mensenrechten die door de Vlaamse Regering is goedgekeurd en die ook een leidraad kan zijn in dergelijke discussies. Waar het mij om gaat, is dat we allemaal weten dat er bijzonder veel aandacht zal zijn voor het EK voetbal op de openbare omroep. Mijn pleidooi is dat er in die programmering ook aandacht is voor de mensenrechtensituatie in Oekraïne.

We kunnen, willen en mogen de VRT niet programmeren en ik ga dat ook niet doen. Maar als vanuit het parlement het krachtige signaal komt dat alle fracties vinden dat er aandacht moet zijn voor mensenrechten, dan vind ik dat de VRT daar niet naast kan kijken. Daarom stel ik deze vraag om uitleg.

Minister, ik wil u enkele vragen stellen en die ook aan de collega's voorleggen voor zover ze zich aangesproken voelen. Wat is uw standpunt over de houding die de VRT moet en kan innemen naar aanleiding van de politieke en mensenrechtensituatie in Oekraïne? Hebt u hierover reeds overleg gepleegd met de openbare omroep en eventueel de federale overheid? Zo ja, wat is het resultaat van deze besprekingen? Zo nee, waarom nog niet? Gaat u bij de VRT op zulk overleg aandringen en wanneer komt dit er alsnog? Is de VRT van plan om in het kader van het EK voetbal in randprogramma's – ik heb het dan over de tv-kijkers die niet de gewoonte hebben vaak naar nieuwsuitzendingen te kijken – aandacht te schenken en duiding te geven over de politieke en mensenrechtensituatie in Oekraïne?

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, ik vind dit dansen op het slappe koord: het EK wordt georganiseerd door twee landen, Oekraïne en Polen. Polen is nog altijd een belangrijk land in de Europese Unie. Als er stappen moeten worden gezet, worden die het best gezet door de Europese Unie zelf. Ik deel de mening van de heer Roegiers slechts een klein beetje, vooral als het gaat over het overleg dat moet worden gepleegd met de openbare omroep en de federale overheid, zijnde onze diplomaten.

In het dossier Azerbeidzjan heb ik gezegd dat ik niet voor een boycot was, maar dat de VRT niet op eigen houtje mocht handelen en rekening moest houden met de diplomatieke bewegingen. Dat vind ik ook in dit dossier. De politieke en de mensenrechtensituatie in een land zijn uiteraard belangrijk. Ik vind het echter altijd zeer gevaarlijk om alles wat met niet-politieke manifestaties te maken heeft, te mengen met politiek. Ik vind dat de VRT in dezen één zaak heeft: als er een EK plaatsvindt, moeten ze aan verslaggeving doen over de sportieve manifestatie. Ik heb er geen probleem mee dat ze in andere programma's verslag uitbrengen over de situatie in Oekraïne, maar ik vind het niet zo evident om sportieve verslaggeving te mengen met andere verslaggeving. Ik vind dat een grijze zone.

Tijdens mijn vorig betoog heb ik gewaarschuwd voor de schemerzone tussen informatie en infotainment. Op een bepaald moment is het dan niet meer duidelijk waarover het gaat. De sportredactie zal geen verantwoording moeten afleggen aan de normale politieke redacties. Dan krijg je een schemerzone waarvoor ik wil waarschuwen.

Er moet mij verder nog iets van het hart. Ik heb het woord niet gevoerd in de plenaire vergadering van vorige week, maar ik vind het wel heel gemakkelijk om standpunten in te nemen wanneer je zelf niet aan een EK voetbal deelneemt omdat je niet geselecteerd bent. Niets is gemakkelijker dan dat. Indien de Vlaamse nationale ploeg – indien die al zou bestaan – geselecteerd zou zijn voor het EK voetbal, denk ik dat de Vlaamse minister-president zich in allerlei bochten zou wringen om daarbij aanwezig te zijn. Dat is een persoonlijke bedenking.

Mijnheer Roegiers, u hebt gelijk dat er aandacht moet zijn voor de politieke en de mensenrechtensituatie. Ik heb die aandacht ook gevraagd voor Azerbeidzjan. Ik zou het echter niet mengen, want dan belanden we in de schemerzone, wat ik nogal gevaarlijk vind.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, ik weet niet goed wat ik moet denken van het betoog van de heer Tommelein. Ik hoop dat het inderdaad een pleidooi was voor de gehele splitsing van de Belgische voetbalbond en de oprichting van een Vlaams nationaal elftal. Als dat het geval was, heeft hij alleszins mijn steun en kunnen we met de steun van de N-VA erbij – want ik weet dat de heer Van Dijck daar indertijd ook een voorstander was – hier in het parlement misschien nog een meerderheid vinden om een van de weinige unitaire sportbonden in dit land definitief en effectief te splitsen. Dit geheel terzijde. *(Opmerkingen bij de heer Wilfried Vandaele)*

Mijnheer Tommelein, dat niet-politieke manifestaties, zoals sportmanifestaties, gemengd worden met politiek, is natuurlijk niets nieuws. Dat is al jaren het geval, onder meer met de Olympische Spelen in Moskou, toen we nog in een bipolaire wereld leefden. Er was verder ook de boycot van Johan Crujff om naar het WK voetbal van 1978 in Argentinië te gaan vanwege de militaire junta. Die vermenging is er dus steeds geweest.

Ik wil voor een stuk meegaan in de redenering van de heer Roegiers, maar enkel onder de voorwaarde dat er een soort algemene lijn wordt ontwikkeld, ook bij de openbare omroep, om met dit soort zaken om te gaan. Nu gaat het iedere keer om een specifiek geval. Een paar weken geleden werd hier de discussie gevoerd over het Songfestival in Azerbeidzjan. Het ging erover dat er iets moest gebeuren omdat het geen democratisch regime is en de mensenrechten er worden geschonden. We hadden een gelijkaardige discussie kunnen voeren over de Olympische Spelen in China, we kunnen de discussie nu voeren over Oekraïne. Ik zou dan graag hebben dat de VRT, wanneer ze verslaggeving brengt van niet-politieke manifestaties – en de heer Roegiers wil dat er daarnaast duiding komt over de regimes die er heersen – een algemene lijn trekt inzake niet-democratische regimes en regimes waarin mensenrechten worden geschonden.

Ik herinner mij dat er rond de Olympische Spelen in China een paar uitzendingen zijn geweest over de manier waarop men het olympisch dorp heeft gebouwd en hoe men is

omgegaan met de bewoners in Peking bij het bouwen van het stadion. Dat was allesbehalve fraai. Mijnheer Tommelein, ik denk inderdaad dat je dat moet doen naast de sportuitzendingen en de sportverslaggeving zelf. De mogelijkheid daartoe is er.

Maar als je het doet voor Oekraïne en voor Azerbeidzjan, moet je het inderdaad doen voor alle regimes waarbij de mensenrechten nog steeds worden geschonden. En dat zijn er nog steeds heel wat.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Mijnheer Tommelein, ik heb die vraag vorige week, tijdens de plenaire vergadering, gesteld, los van de deelname van de Rode Duivels. Als regering en politieke overheid kun je toch niet ongevoelig zijn voor dergelijke situaties. Mensenrechten zijn belangrijk voor Vlaanderen en voor deze Vlaamse Regering.

Mijnheer Roegiers, we moeten de voetballiefhebbers niet straffen. Er moet geen censuur zijn op voetbal. Voetbal is een feest, een sportief evenement. Hoe kun je die situatie dan duiden op televisie? Dat hoeft niet tijdens de uitzendingen van de voetbalwedstrijden gebeuren, maar je kunt in de rand, in de actualiteitsprogramma's wel wat duiding geven. De VRT zal dat volgens mij wel doen als dat probleem tegen dan niet opgelost is. Dat is ook zo gebeurd in China. Er zijn reportages en documentaires geweest over mensenrechtensituaties in China. We moeten dat nastreven. De politiek moet wel gevoelig zijn en haar betrokkenheid tonen bij dergelijke zaken.

Ik heb verleden week in de plenaire vergadering gezegd dat we de politiek van de lege stoelen af en toe moeten gebruiken. Ik ben er geen voorstander van dat voortdurend te doen, maar wel te gepasten tijde. Dat is een duidelijk signaal aan dat regime en de mensen in Oekraïne. Mensenrechten zijn zeer belangrijk.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Collega's, we moeten inderdaad bepalen hoe we hiermee omgaan. Ik moet wijzen op de autonomie van de openbare omroep. Ik kan me dus ook niet inlaten met het standpunt dat de VRT al dan niet moet innemen met betrekking tot de situatie in Oekraïne naar aanleiding van het EK voetbal.

De VRT bezorgde me wel meer specifiek de volgende bedenkingen. Het EK voetbal wordt georganiseerd door de Union Européenne de Football Association (UEFA), het controlerend orgaan voor voetbal tussen Europese voetbalteams. Het vertegenwoordigt de nationale voetbalbonden van Europa, organiseert clubcompetities in Europa en beheert het prijzengeld, regels en mediarechten voor deze competities. In de statuten van de organisatie wordt in artikel 1 gewezen op het apolitieke karakter: "UEFA shall be neutral, politically and religiously."

De VRT beschouwt het EK voetbal ook zelf als een apolitiek gebeuren. Afgezien hiervan zal het de VRT er niet van weerhouden te kijken naar wat er op politiek vlak gebeurt in dat land en daarover te berichten. Dat heb ik zelf al eens in deze commissie gezegd.

Ik heb hierover geen overleg gepleegd met mijn federale collega van Buitenlandse Zaken. De VRT beslist op basis van artikel 7 van het Mediadecreet autonoom over haar programma-aanbod en uitzendingschema. Dat betekent dat de VRT zelf beslist of en hoeveel aandacht hij schenkt aan de politieke situatie en de mensenrechten in Oekraïne. Hij heeft alleszins aangegeven, rekening houdend met de discussie daarover en de aandacht ervoor, dat hij dat wel van plan is.

De VRT zal naar eigen zeggen in de rand van het EK voetbal aandacht hebben voor de politieke situatie en het dagelijkse leven van de inwoners van Oekraïne. Gelet op de context van het EK voetbal 2012 zullen ook in de nieuwsdienstprogramma's aspecten zoals mensenrechten, persvrijheid en veiligheid in Oekraïne aan bod komen. De VRT geeft daarmee duidelijk aan dat hij daar aandacht voor zal hebben. Hoe en wanneer hij dat zal doen, zal hij zelf vastleggen in een programmaschema. Daar ga ik geen suggesties over doen.

Ik hoop dat ik hiermee aan uw bezorgdheden ben tegemoetgekomen.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Minister, u hebt hiermee inderdaad voor een stuk een antwoord gegeven op mijn bezorgdheden en mijn bekommernissen. Ik onthoud wat ik het belangrijkste vind in uw antwoord: dat de VRT laat begrijpen dat er aandacht voor zal zijn. Ik meen te begrijpen dat ze u hebben ingefluisterd dat ze dat in nieuwsprogramma's zullen doen, maar ook in andere programma's, waaronder ik dan ook sportprogramma's begrijp. Dat is waar het mij echt om te doen was.

Want, mijnheer Tommelein, ik ben het eigenlijk helemaal niet met u eens dat het een grijze zone is en dat we de dingen van elkaar moeten scheiden. Ik denk dat we dat niet van elkaar kunnen en vooral ook niet mogen scheiden. Ik zal de eerste zijn om ermee akkoord te gaan dat je tijdens de voetbalwedstrijd niet moet beginnen over de politieke of mensenrechtensituatie. We zullen echter tientallen programma's zien waar er vaak tot na middernacht zal worden geëmmert over allerlei zaken, waaronder het voetbal. Dan is het, denk ik, evengoed op zijn plaats dat je een zijsprongetje maakt en met interessante gasten in je studio het ook even over andere zaken in dat land dan enkel en alleen het voetbalspelletje hebt. Daar is het mij om te doen. Ik vind dat geen grijze zone. Ik vind dat dat de verdomde plicht is van de openbare omroep die een missie en een aantal uitdagingen heeft. Dat hoort daar perfect bij. We kunnen die zaken niet allemaal scheiden.

Ik maak een kleine zijsprong. Diversiteit is een van de zaken die de VRT hoog in het vaandel voert en waar ze ook opdrachten en zelfs geld voor heeft. Dit jaar wordt de Thuisdag opgehangen rond het huwelijk tussen twee mannen uit dat programma. Je zou je kunnen afvragen of dat nu per se in dat programma en op de Thuisdag aan bod moet komen. Dat is een maatschappelijke uitdaging. Ik denk dat je misschien veel meer bereikt door die zaken op zo'n rustige en bijna 'onschuldige' manier aan kijkers duidelijk te maken dan nog maar eens een documentaire – dat is geen kritiek op documentaires – uit te zenden over een bepaalde thematiek of problematiek. Dat is het punt dat ik hoop te hebben gemaakt. Ik hoop dat de heer Yüksel dat geen censuur of straffen van voetballiefhebbers vindt.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Mijnheer Roegiers, ik denk dat onze standpunten niet zo ver van elkaar verwijderd zijn. Ik wilde er alleen maar voor waarschuwen dat je aan sportieve journalisten of voetbalverslaggevers niet moet vragen om de situatie op politiek vlak uit de doeken te doen. Ik denk dat dat het best niet gebeurt tijdens de programma's die u geëmmert noemt en waar ik eerlijk gezegd als fervent voetballiefhebber zelfs niet naar kijk. Ik kijk naar de match en niet naar al het geëmmert – dat inderdaad geëmmert is – achteraf. Als je in zulke programma's de wantoestanden moet aanklagen, zullen niet veel mensen dat hebben gehoord.

Ik vind dat u gelijk hebt. Ik heb er ook al voor gepleit dat de VRT de vinger aan de pols moet houden bij de diplomatieke en zelfs Europese situaties. Ik ben begonnen met te zeggen dat het om Polen en Oekraïne gaat. Het gaat om de UEFA, dus niet enkel Oekraïne. We moeten het kind niet met het badwater weggooien.

Als zulke items dan worden gebracht, moet de nieuwsredactie er op een volwaardige manier bij worden betrokken, zodat de objectieve verslaggeving gegarandeerd blijft.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Ik denk dat we absoluut kunnen vertrouwen op het gezond verstand van de nieuwsredactie. Mijnheer Roegiers, er zijn genoeg kanalen om zulke zaken aan bod te laten komen. Laat de sport- en voetballiefhebbers alstublieft naar hun voetbal kijken en ook naar het commentaar dat ze nadien over het voetbal krijgen.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Mijnheer Tommelein, ik dank u voor een nieuwe suggestie voor besparingen bij de VRT. We hoeven de vele voetbalanalisten niet meer te betalen om een bijdrage te leveren in die uitzendingen, aangezien het toch geëmmer is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de waarschuwing van Sporta - 1784 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik had het nooit gedacht: de derde televisiezender van de VRT was al niet gevraagd, ging al geld kosten en is nu blijkbaar nog slecht voor de gezondheid van de kinderen ook. Ik weet niet hoe ze dat gaan opvangen. Zoals bij de pakjes sigaretten zal er misschien een logo in beeld moeten komen: “Kijken naar deze zender kan uw gezondheid schaden.”

Dat zeg ik niet, wel de vzw Sporta. U weet wel, zij trekken met zo’n tienduizend jongeren op kamp. De voorzitter van Sporta is Toon Claes, die de minister-president opereerde. Sporta ontvangt, en is dus niet zomaar een verenigingetje. De uitzendingen voor jongeren tot 12 jaar zijn van 18 tot 20 uur permanent in de ether.

Ik citeer de reactie van de Sportavorzitter: “We hebben nog nooit zo veel reacties gekregen van ouders die het nu al moeilijk hebben om hun kinderen het juiste tv-gedrag aan te leren. Ze vrezen dat de verleiding nu nog groter zal worden. Is het de taak van de openbare omroep om op kosten van de belastingbetaler de Vlaamse kinderen nog steviger aan tv-schermen vast te kluisteren? Door de intrede van digitale televisie, tablets en smartphones kan een kind tegenwoordig waar en wanneer het wil beeldprogramma’s consumeren. Is het aan de VRT om deze toename van het kijkenbodem te stimuleren?” Dat zegt een vereniging – en niet zo’n kleine – die gesubsidieerd wordt door de overheid.

Als we kijken naar bepaalde resultaten die onlangs werden bekendgemaakt, moeten we ons twee essentiële vragen stellen. Het klinkt een beetje vreemd, maar daar kan de voorzitter ook niet aan doen. Morgen is er blijkbaar een actualiteitsdebat waar dit voor een stukje in zit. Ik stel mijn vraag sowieso, want ik heb ze ingediend.

De meest recente studies van de Wereldgezondheidsorganisatie tonen aan dat de Vlaamse jongeren op het vlak van schermtijd slechter scoren dan internationale gemiddelden. Acht op de tien Vlaamse jongeren onder de 15 jaar rapporteerden een totale schermtijd van meer dan twee uur per dag, een kwart boven het internationale gemiddelde. In Vlaanderen blijkt volgens Sporta amper 18 procent van de jongens en ongeveer 12 procent van de meisjes voldoende te bewegen. Volgens de meest recente cijfers lijdt 21 procent van de Vlaamse jongeren tussen 10 en 12 jaar aan overgewicht.

Een Amerikaanse groep van pediaters adviseerde in 2001 al, trouwens, om de schermtijd bij kinderen te beperken tot maximaal twee uur per dag. Daarnaast vonden de onderzoekers een bijkomend argument in de bevinding dat kinderen die dagelijks langer dan twee uur naar een scherm turen, meer kans hebben op aandachtsproblemen en zelfs psychische schade.

Dat klinkt allemaal nogal verontrustend. Daar kun je maandenlang een debat over voeren, maar wat mij hoofdzakelijk interesseert, is het volgende. Minister, deelt u de mening van de Sportavorzitter dat er bij de VRT, terwijl die het kijkenbodem nu net uitbreidt, meer aandacht geschonken moet worden aan de mogelijke nefaste gevolgen van overdadig kijken en te weinig bewegen? Hoe bekijkt u de resultaten van de Wereldgezondheidsorganisatie, waaruit

blijkt dat acht op de tien Vlaamse jongeren onder de 15 jaar een totale schermtijd van meer dan twee uur per dag rapporteerden en daar dus niet zo goed scoren? Wordt het niet hoog tijd, minister van Media, dat we een of andere campagne opstarten voor de ouders of de jongeren?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik vind debatten als dit eigenaardig, net als de verklaringen in de media. Wie is er schuldig aan het feit dat kinderen veel voor tv zitten? Zijn dat de omroepen of iemand anders? Ik weet dat het zeer verleidelijk is vandaag. Toen ik kind was, had ik dat probleem niet, er was enkel woensdagnamiddag-tv en zaterdagnamiddag-tv. Dan kon je ook niet aan een gemiddelde komen van meer dan twee uur per dag. Vandaag is het helemaal anders, maar moeten we de VRT in dat debat betrekken, zoals een persoon van Sporta doet? Als ik mag kiezen tussen een zender die veertien uur programma's brengt voor jongeren en kinderen die kwalitatief redelijk hoogstaand zijn, of twee uur Nickelodeon of Disney Channel, dan zou ik als ouder toch opteren om de kinderen naar Ketnet te laten kijken. Ik hoop dat ze in de Reyerslaan nu niet van hun stoel vallen.

De kern van de zaak is, collega's, minister: wie is verantwoordelijk? Ik vind dat zelfs in de 21e eeuw, met zo veel technologische mogelijkheden en internet en dergelijke, ouders een belangrijke verantwoordelijkheid hebben. Als ouders bij de mensen van Sporta reageren dat ze niet weten hoe ze hun kinderen van het tv-scherm weg krijgen, kan ik zeggen dat ik daarvoor thuis een prachtige procedure heb uitgedacht. Het is nog heel goed voor mij ook, want het is lichaamsbeweging. Als mijn kinderen naar mijn zin te lang voor de televisie zitten, sta ik op uit mijn zetel, wandel naar de televisie en ik zet die uit. Dat is mijn taak als ouder. Als ik vanuit opvoedkundig oogpunt vind dat er te lang tv wordt gekeken, neem ik mijn lichaamsbeweging.

Laten we dit dus niet overdrijven en laten we vooral de verantwoordelijkheid leggen waar ze moet liggen, namelijk bij de ouders. Ik weet dat het al sinds vele jaren de mode is om opvoedkundige taken door te schuiven naar overheidsdiensten. Heel veel ouders vinden ook dat scholen de kinderen moeten opvoeden. Dat is het niet, hé. Ook ouders hebben verantwoordelijkheden. Zij hebben een zeer belangrijke opvoedkundige taak. Ik vind dat we, als we dat soort dingen horen en lezen, dit als politici ook wel eens mogen zeggen, ook al maken we ons dan misschien niet populair bij dat soort ouders.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Als wij tot de vaststelling komen dat onze media en onze kinderzender Ketnet van een meer dan behoorlijke kwaliteit is, wil ik ook wel eens wijzen op studies die net het tegenovergestelde aantonen. Kinderen leren heel veel van tv en het verruimt hun intellectuele bagage. Ik denk aan nieuwszenders en kindertelevisie. Er was een tijd dat er schooltelevisie was. Toen moesten we allemaal samen in de klas televisiekijken. Ik ben al wat van leeftijd, collega's. Ik heb Abraham al gezien, minister. We moeten er niet te zwaar aan tillen. Uiteraard moeten kinderen bewegen, maar ze kunnen ook heel veel opsteken van televisie en nieuwe media. Het is inderdaad de taak van de ouders om daarin een evenwicht te vinden.

De heer Philippe De Coene: Toen ik dat hoorde op de radio, voorspelde ik dat we er snel een vraag om uitleg over zouden krijgen. Eigenlijk is het de ideale U-bocht om via een professor bewegingsleer het bestaan van het derde kanaal in vraag te stellen. Ik vind dat er veel goede argumenten zijn om dat te doen, maar dat vind ik nu echt zwak. Bij uitbreiding zou je dan kunnen voorstellen om de verkoop van stripverhalen af te schaffen, net als de iPod en alle andere dingen die kinderen in de zetel kluisteren. Ik herinner me dat ik als kind met dikke, geïllustreerde encyclopedieën soms te veel in de zetel zat en zie eens hoe ver ik het nu gebracht heb. Ik doe weinig aan sport, maar ik ben de voorzitter van de commissie die zich daarover buigt.

Ik vond dat bijzonder zwak en ik twijfelde zelfs een beetje aan het analyse- en synthesevermogen van mensen op academisch niveau, als ze dat soort stellingen poneren, met dankbare medewerking overigens van de publieke zender, die niet te beroerd was om die stelling te bespreken. Het werd zeer eenvoudig weerlegd door andere sprekers in het radioprogramma waarin het aan bod kwam. Het is geen probleem dat er op erg veel kanalen van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat een televisieaanbod is, maar als er dan een bijkomend aanbod komt, stelt men plots vast dat er een risico zou kunnen zijn dat kinderen die niet veel bewegen, nog minder gaan bewegen.

Ik zou filosofisch willen afsluiten met de suggestie, zonder mij te willen bemoeien met het programmaschema, dat de minister van Media erop kan aandringen dat op het nieuwe kinderkanaal wat programma's komen die aanzetten tot bewegen en sporten. Dan is de cirkel misschien rond en is de oplossing gevonden. Ik vond dat een bijzonder zwakke argumentatie. Als dat academische vaststellingen zijn, wat is dan het niveau van de academici?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik zoom in op dingen die jullie al hebben aangebracht, collega's. In de beheersovereenkomst hebben we de VRT toch wel gevraagd om te werken aan mediawijsheid en om bij te dragen tot actieve sportbeoefening. Dat staat in de doelstelling. Er wordt ook bepaald dat Ketnet aandacht moet hebben voor de mediawijsheid van kinderen, door hen in een veilige omgeving vertrouwd te maken met online toepassingen, waaronder bijvoorbeeld sociale netwerken. Voor Ketnet zijn zelfontplooiing, respect, veiligheid, samenhang, optimisme en daadkracht de kernwaarden.

Verder stelt de beheersovereenkomst dat de VRT bijdraagt tot een actieve sportbeoefening, met een brede kijk op sport en gezondheid. Ook de VRT wenst niet dat kinderen de hele dag televisiekijken. De VRT wil er met Ketnet wel altijd zijn op het moment dat ze willen en mogen kijken. De VRT wijst er ook op dat de opeenvolgende programma's op Ketnet bedoeld zijn voor verschillende leeftijdscategorieën.

Ketnet wil kinderen begeleiden en coachen in het opgroeien en hen stimuleren om hun creativiteit te gebruiken. Ketnet wil die missie realiseren met een generalistisch, kwalitatief aanbod voor min-12-jarigen, dat inspeelt op de ontwikkelingsdoelstellingen van kinderen maar ook op hun mediagedrag. Daarvoor zijn dus die waarden meegegeven.

Ketnet wil een correcte service bieden aan iedere specifieke doelgroep van kinderen. Voor de VRT is het een bijzonder belangrijke en waardevolle doelgroep. Kinderen hebben houvast en structuur nodig. In het verleden kon de VRT hieraan te weinig voldoen, omdat Ketnet moest wijken voor sport of actualiteit. Met het nieuwe kanaal behoort dat definitief tot het verleden. Met het nieuwe tv-kanaal kan Ketnet voortaan als volwaardig televisienet ononderbroken uitzenden. Het biedt een mix van informatie en educatie, spanning en ontspanning. Het toevertrouwen van het aanbod voor kinderen aan een afzonderlijk kanaal is een evolutie die we ook in andere landen zien. Ketnet wil aandacht besteden aan alle omroepdomeinen, informatie, cultuur, educatie en sport. Ketnet doet dat impliciet en expliciet, zowel in programma's als via evenementen en campagnes.

Meer specifiek voor sport heeft Ketnet regelmatig aandacht voor bewegen en het stimuleren van creativiteit. Wat bewegen en sport betreft, heb ik een lijstje van de acties van Ketnet. Ketnet werkt elk jaar samen met de Speeldag. Het net is aanwezig op het evenement en schenkt naar aanleiding daarvan extra redactionele aandacht aan spelen en bewegen. In het programma Mijn sport is top! leren kinderen BV's hun sport aan. In Super Sportlets strijden sportieve superhelden tegen het kwaad. In Lazy Town neemt de sportheld Sportacus het op tegen een luie slechterik. De reeks Spring speelt zich vooral af in een dansstudio, waar muziek en dans centraal staan. In X-peditie X-Treem nemen kinderen deel aan een actieve overlevingstocht in de natuur. Ketnet organiseerde ook een X-peditie X-Treemdag, waar kinderen zelf 'tips en tricks' in verband met overleven in de natuur kregen en actief konden

zijn. Deze zomer zal Ketnet met Ketnet Cup ook een zomertour houden langs Vlaamse steden, waarbij kinderen mee kunnen doen met fysieke spelletjes. Wekelijks zal daarvan een verslag worden uitgezonden. In Karrewiet wordt er uiteraard ook regelmatig aandacht besteed aan actualiteit over sport en beweging. Elke uitzending eindigt met een beeld van een spectaculaire sport. Karrewiet zal dit jaar ook extra aandacht hebben voor de Olympische Spelen.

Ook zijn er een hele hoop programma's die inspelen op creativiteit. In de wrap, in Ketnet King Size en in campagnes wordt er regelmatig uitgebreid aandacht besteed aan het stimuleren van creativiteit. Dit jaar bracht Ketnet ook Mijn kunst is top! Daarin kregen de presentator en een BV uitleg van een kind over diens favoriete kunstdiscipline. Er is ook een Mijn kunst is top!-dag met workshops. Er zijn dus heel wat voorbeelden die aantonen dat Ketnet echt een heel breed palet heeft voor sport en creativiteit, waardoor kinderen een stukje worden geïnspireerd en gestimuleerd.

Ik nam kennis van de resultaten van het onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie. Ik onderschrijf ten volle het belang van voldoende beweging voor opgroeiende kinderen, en trouwens ook voor volwassenen. Ik moet schuld bekennen, voorzitter, ik ben daar ook niet zo sterk in.

Officiële cijfers van het CIM nuanceren hoe lang kinderen in Vlaanderen effectief naar televisie kijken. Vlaamse kinderen kijken minder naar televisie dan volwassenen. Gemiddeld kijkt een kind tussen 4 en 14 jaar oud dagelijks 1 uur en 26 minuten naar televisie, dat is 7 minuten minder dan in 2007. Bij kijkers ouder dan 14 jaar is dat 2 uur en 56 minuten, bijna 3 minuten meer dan in 2007. Vlaamse kinderen kijken tussen 4 en 14 jaar oud gemiddeld 29 minuten per dag naar de VRT-televisienetten, ruim 4 minuten minder dan in 2007. Ik laat de cijfergegevens bij het verslag voegen. Er zijn cijfers voor het aandeel van de VRT voor 2007-2011, voor de leeftijdscategorie 4 tot 14 jaar en voor 15-plussers.

Betrouwbare cijfers over de gemiddelde tijd op www.Ketnet.be heeft de VRT niet. Die surftijd stijgt wel en is ongeveer verdubbeld met de nieuwe Ketnetwebsite ten opzichte van de vorige versie. In april 2012 werd daarbij ongeveer 2,2 miljoen keer een video opgestart via Ketnet.be. Het 'op aanvraag kijken' is complementair en vervangt ten dele het lineaire televisie kijken.

De nefaste gevolgen van overdadig kijken wil ik enigszins nuanceren. Ieder moet dat voor zich uitmaken, vind ik. Mijn bomma had een uitdrukking: alles met 'te' is niet goed, te veel of te weinig is niet goed. Een goed evenwicht is uiteraard belangrijk. Men moet naast televisiekijken ook bewegen en andere dingen doen.

Er bestaat wel wat studie over televisiekijken door kinderen. Ik verwijs naar de publicatie uit 2010 'Maak mij wat wijs' van Katia Segers en Joke Bauwens. Dat boek stelt dat massamedia een belangrijke bron van informatie zijn voor opgroeiende kinderen en adolescenten. Zo blijkt dat jongeren een groeiend bewustzijn hebben van nationale en internationale problemen. Ze halen hun kennis van de wereld echter niet alleen uit actualiteits- en informatieprogramma's. Het medium televisie in zijn geheel kan worden beschouwd als een bron van informatie. Jongeren leren ook uit entertainment.

Ik ben het eens met de heer Wienen dat jongeren niet volledig aan hun lot mogen worden overgelaten met betrekking tot televisiegebruik. Ondanks de voordelen kunnen er ook risico's verbonden zijn aan overmatig televisiekijken en gebruik van andere media.

Samen met minister Smet zoom ik in op mediawijsheid. We willen jongeren stimuleren, helpen, emanciperen en enthousiasmeren om op een verstandige manier om te gaan met media. Ouders en onderwijs spelen daarin een belangrijke rol.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik wil u geruststellen, collega's, u moet geen grote debatten openen over opvoeding. Ik wou alleen maar informatie en cijfers. Dat is natuurlijk een mooie voedingsbodem voor verdere vragen.

Ik onderschrijf initiatieven als de Buitenspeeldag van de commerciële zenders. Er zijn genoeg dergelijke initiatieven. Als Ketnet daar verder ophoudt, zal ik tevreden zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Tommelein tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de onpartijdigheid van de VRT-nieuwssite deredactie.be, naar aanleiding van het tijdelijk verwijderen van een artikel in het kader van de lokale verkiezingen van 14 oktober 2012 - 1827 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, deontologie en kwaliteitsvolle journalistiek hebben altijd bovenaan de agenda gestaan. Zowel in deze commissie als in uw beleidsnota werd er meerdere malen naar verwezen.

Zopas werd in deze vergadering nog gesproken over de berichtgeving rond het dramatische busongeval. Niettemin proberen we het debat altijd met de nodige omzichtigheid te voeren. We zijn ons er altijd van bewust. Sommigen zeggen: we weten wat we moeten doen, maar we doen het niet, anders worden we niet herverkozen. Dat geldt ook voor uitspraken in de media. De verhouding tussen media en politiek is nu eenmaal niet zo eenvoudig.

Vrijheid van pers is voor mij als liberaal een onontbeerlijk systeem. De zelfregulering van de pers – met een eigen deontologische code – is dan ook zeer belangrijk. Toch overstijgt het debat soms de sector. U herinnert zich het debat in de plenaire vergadering over Pol Vandendriessche en Jos Ghysen naar aanleiding van de berichtgeving. We hebben toen enkele bezorgdheden naar voren gebracht. Vorige week nog gaf de op één na populairste politicus in Vlaanderen bakken kritiek op de mediasector. Niets of niemand werd gespaard. De heer De Wever stelde dat hij van tijd tot tijd eens ferm zijn gedacht moet kunnen zeggen. Dat vind ik ook. Maar ook de VRT kreeg er serieus van langs. Een programma van de nieuwsdienst werd zelfs “grensverleggend slecht” genoemd.

De VRT ontvangt jaarlijks om en bij 300 miljoen euro overheidsgeld om onder meer de grootste nieuwsdienst en redactie van het land te organiseren. Ik vind dan ook dat we mogen verwachten dat de output van deze redactie van de allerhoogste kwaliteit moet zijn. We moeten dat niet alleen verwachten, we moeten dat zelfs eisen, bijvoorbeeld via de beheersovereenkomst. Kwaliteit, deontologie, neutraliteit en onpartijdigheid zouden onaantastbaar moeten zijn. Zoals reeds eerder gezegd, er lopen heel wat topjournalisten rond op de VRT, waarvoor mijn waardering.

Wat ik onlangs vernam, tart alle verbeelding. Ik doe het verhaal nog even uit de doeken. Het gaat over de website van de nieuwsredactie, meer bepaald over de pagina's over de gemeenteraadsverkiezingen. Dat is cruciaal, want die pagina's worden veel bekeken, zeker als het over de eigen gemeente gaat. Op een pagina van de gemeente Keerbergen stond vorige week een artikel met als titel 'Wie kan Ann Schevenels de sjerp ontnemen?'. Ik zeg het er meteen bij voor wie het niet weet: Ann Schevenels is een burgemeester van mijn partij. Dat is in feite toevallig, dat doet niets ter zake. Het heeft er natuurlijk wel toe geleid dat ik op de hoogte werd gebracht van het voorval.

Dat bewuste artikel verdween in de namiddag gedurende enkele uren van de website vooraleer het werd teruggezet. Een zekere Tina Somers lag aan de basis van die beweging. Ik

ken haar niet, het is een lokale politica van de N-VA. Ook dat maakt niet uit, ware het niet dat de voorzitter van die partij net een frontale aanval had gedaan op de media over de kwaliteit. Somers had bij de VRT geëist dat het bewuste artikel van de website werd gehaald. De inhoud stond haar niet aan. Blijkbaar had Tina Somers relaties met de VRT en was het voor haar een koud kunstje om het artikel van de website te halen. Ze vond dat bovendien een heel normale gang van doen en van zaken. Als ik elke keer naar de redactie zou bellen als een artikel mij niet aanstaat, dan zou ik veel werk hebben. Er verschijnen heel wat artikelen waar ik het niet helemaal mee eens ben, waarvan de teneur mij niet aanstaat, of die ik anders zou hebben geschreven of geformuleerd.

Een uur of drie later liet de journalist die het artikel had geschreven, weten dat het opnieuw op de website stond, waarbij hij zelf opmerkte niet hoog op te lopen met censuur. Dat bewijst al onmiddellijk dat hij vond dat zijn artikel was gecensureerd. Nu, ik vind dit gedrag een democratische partij onwaardig, en zelfs grensverleggend triest, als ik het met de woorden van de heer De Wever mag zeggen. Ik vind dit beneden elk politiek niveau.

Maar goed, los van wat die partij doet of probeert te doen, ben ik vooral verbolgen over de wijze waarop de VRT als openbare omroep, en in het bijzonder de redactie van de verkiezingswebsite, zich met één telefoontje uit het lood laat slaan. Die redactie laat een artikel dat ene mevrouw Tina Somers niet aanstaat, zomaar eventjes verdwijnen van die website. Het gaat immers niet over mensen die emmeren over voetbal: het gaat over de redacteurs van de verkiezingswebsite van de VRT.

Minister, daarom kaart ik dat hier aan. Eerlijk gezegd, ik til hier zwaar aan. Als dat kan, dan kan immers alles. Ik kan dan nog begrijpen dat een telefoontje van de heer De Wever zelf even voor schrik zou zorgen, maar het was Tina Somers. Een liedjestekst parafraserend: who the fuck is Tina? Maar blijkbaar kende men haar bij de VRT beter dan wij.

In een reactie liet de VRT dan weten dat het bewuste artikel slechts drie minuten was verwijderd van de website. Daar til ik ook heel zwaar aan. Het speelt zelfs geen rol of het nu drie uur of drie minuten was, maar men liegt: het is drie uur van de website verdwenen en men heeft het pas na de interventie van de journalist opnieuw op de website gezet.

Geconfronteerd met die realiteit, probeert de VRT er onderuit te muizen door te stellen dat het maar even van de website was gehaald. Of het nu drie minuten of drie uur was, onder druk van iemand die blijkbaar een kennis was, of een gewezen journaliste – dat doet me er niet toe –: men heeft dat van die website gehaald. Ik vind dat onaanvaardbaar. Ik heb er geen probleem mee dat een artikel wordt toegevoegd, met een wederwoord en een reactie van een andere partij, maar dan moest men natuurlijk naar de journalist bellen die het artikel heeft geschreven, want dat is iemand die de lokale situatie vrij goed kent. Neen, er was sprake van een rechtstreekse interventie bij de redactie van de VRT, van de verkiezingswebsite.

Minister, ik vind dit ingaan tegen elke vorm van onpartijdigheid en neutraliteit. Het doet er niet toe of het nu gaat over N-VA, sp.a, Open Vld of een andere partij. Ik vind gewoon dat dit niet kan. Ik vind dan ook dat de VRT dat grondig moet onderzoeken en vermijden dat dit in de toekomst nog kan. Bij de VRT stelt men dat men het artikel maar even heeft weggehaald, om even iets aan te passen. Het is duidelijk dat de journalist van niets wist.

Minister, die mensen zijn zo slim geweest om te bellen naar de VRT en dat allemaal live op Facebook te zetten. Zo zeggen ze dat ze hebben gebeld, dat het bewuste artikel van de site wordt gehaald. Ik citeer: “Haha, heb je gebeld misschien? (...) Ja ja, ik heb gebeld. (...) Zo ken ik jou. Gij laat u niet doen. (..) Het artikel is weg. Dat ze ons maar eens tegenhouden.” Heel het verslag van hoe men erin geslaagd is het artikel weg te halen, staat dus ook nog eens op Facebook. Als de VRT dan beweert dat het artikel maar drie minuten is verdwenen, dan klopt dat niet, dan is dat gelogen. Ik vind dat dit toch eens mag worden onderzocht. Ik wil weten waarom de VRT dat zomaar heeft toegelaten en het met de mantel der liefde bedekt.

Een paar weken geleden hebben we hier een discussie gehad over Peeters & Pichal. Ik heb toen gewaarschuwd voor het zomaar uit de losse pols benaderen van de verkiezingen. Nu is er opnieuw een voorval waarvan ik vind dat het niet door de beugel kan. Ik wil garanties dat dergelijke situaties zich de komende vijf maanden voor de gemeenteraadsverkiezingen niet meer kunnen voordoen.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Als de informatie die de heer Tommelein hier geeft, correct is – en ik heb eigenlijk geen reden om te twijfelen aan de correctheid van die informatie –, dan vind ik dit inderdaad wel een behoorlijk hallucinant verhaal.

De vraag kan worden gesteld: als dit mogelijk is, welke criteria hanteert de redactie van de website of een andere redactie dan precies om bepaalde artikels offline te halen en aanvullingen aan te brengen? Ik begrijp dat er op bepaalde momenten aanpassingen moeten worden gedaan. Het lijkt me beter dat men via woord en wederwoord de mogelijkheid geeft om aan te passen. Er werd een artikel weggehaald en nadien aangepast opnieuw online gezet, zonder dat erbij werd vermeld wat eraan veranderd was. Dat vind ik een vreemde werkwijze.

Minister, zijn er criteria die deredactie.be hanteert om artikels offline te halen of aan te passen, aan de hand van klachten of suggesties die binnenkomen, of al eens een boze telefoon uit een hoofdkwartier?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, ik vind ook dat we dit niet moeten minimaliseren. Ik heb de VRT om uitleg gevraagd.

Ze was op de hoogte van het voorval. Ze stelt de grootst mogelijke kwaliteit na te streven qua berichtgeving, uiteraard. Dat houdt ook in dat de nieuwsdienst kanalen heeft en gebruikt waarlangs kijkers, luisteraars of lezers tips, opmerkingen of aanvullingen op de berichtgeving kunnen geven. Men zegt me dat dagelijks tientallen mediagebruikers hun opmerkingen of aanvullingen meedelen. Die worden dan systematisch door de nieuwsdienst bekeken. Die weegt in alle onafhankelijkheid af of de opmerking terecht of relevant is. In een klein aantal gevallen resulteert dat in een aanvulling, aanpassing of bijsturing van een bericht, bijvoorbeeld op deredactie.be.

Die procedure werd ook toegepast toen er een opmerking binnenkwam over het online artikel ‘Wie houdt Ann Schevenels van de sjerp?’ over de gemeenteraadsverkiezingen in Keerbergen. De redactie heeft onafhankelijk beslist het artikel offline te zetten. Daarop heeft de redactie met de auteur overlegd en werd het artikel aangepast. De redactie heeft dus in alle onafhankelijkheid geoordeeld dat het raadzaam was een kleine aanvulling te doen. De nieuwsdienst vond het juist te stellen dat, gelet op de politieke toestand in Keerbergen, het uitkijken is naar de resultaten van CD&V én de N-VA, in plaats van dat enkel naar de resultaten van CD&V wordt verwezen. Bij deze beslissing hebben geen persoonlijke relaties meegespeeld, meldt de VRT. De pagina werd inderdaad dus kort offline gehaald en na de aanpassing opnieuw online geplaatst.

Het aanbod van deredactie.be valt onder het nieuwsaanbod van de openbare omroep en wordt gemaakt door het interne productiehuis VRT Nieuws. De deontologie van de nieuwsdienst is gebaseerd op de waarden van nauwkeurigheid, onpartijdigheid en goede trouw. Die waarden zijn uitgewerkt in het redactiestatuut, met inbegrip van de deontologische code voor de journalisten. De hoofdredactie moet erover waken dat de deontologische afspraken worden gevolgd. Ze wordt desgevallend bijgestaan door de deontologische adviesraad van de VRT-nieuwsdienst. Die raad is verkozen onder de medewerkers van de nieuwsdienst. De adviesraad bestaat uit twaalf leden. Hun bevoegdheden staan opgesomd in het redactiestatuut zelf.

Wat is nu de conclusie? Ik heb de VRT gevraagd het voorval te onderzoeken. Ze heeft dat gedaan. Uit haar verslag blijkt dat het hier gaat om een aanpassing die, volgens haar, niet in strijd is met de deontologische principes die de VRT-nieuwsdienst hanteert. Mijnheer Tommelein, ik ben het echter wel eens met uw oproep tot grote omzichtigheid ter zake. Ik zal die oproep ook overmaken aan de VRT, rekening houdend met het aandachtspunt dat hier een tijdje geleden aan bod is gekomen met betrekking tot Peeters & Pichal en de burgemeesters. Dat geeft aan dat, zeker in deze tijden waarin de gemeenteraadsverkiezingen worden voorbereid, de VRT extra waakzaam moet zijn wat het goed naleven betreft van de deontologische code in al haar programma's. Ik onderschrijf dat en zal het ook overmaken aan de VRT.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

De heer Bart Tommelein: Minister, dit is helemaal niet persoonlijk tot u gericht, maar dit baart me echt zorgen. Volgens mijn inschatting en mijn gegevens – ik heb alles zeer goed gecheckt – zal de realiteit zijn geweest dat er op dat moment een onervaren, jonge eindredacteur op die redactie zat, die zich heeft laten doen door een plaatselijke politica die haar weg kent in dat huis en ervoor wou zorgen dat het artikel werd weggehaald. Het kan niet dat dit in overleg met die journalist is gebeurd. Die heeft immers letterlijk het volgende gezegd, ook op Facebook: “Het artikel is terug. Aan censuur doe ik niet mee.” Slechts drie uur voordien had de heer Van Cleemput, een andere kandidaat van de N-VA, verklaard dat het artikel weg was en dat ze hen maar eens moesten proberen tegen te houden.

De uitleg van de VRT bevredigt me absoluut niet. Die uitleg maakt me zelfs nog bezorgder. De onervaren hoofdredacteur had hier niet op mogen ingaan. In plaats van toe geven dat een deontologische fout is gemaakt, probeert de VRT nu op alle mogelijke manieren uit te leggen dat het allemaal zo erg niet is. Ik vind het wel erg. Een plaatselijk politiek kandidaat belt de VRT en slaagt erin een artikel van de website te laten halen.

Ik heb de journalist niet gebeld, hij heeft mij gebeld. Hij heeft me verklaard dat ik het bij het rechte eind had en dat het een schande was. Ze hebben hem niet gecontacteerd. Hij heeft de VRT zelf gebeld met de vraag waar zijn artikel van drie uur eerder heen was. Het was van de site gehaald.

We zouden nu ook zeer goed naar de inhoud van het artikel kunnen kijken. Daar valt natuurlijk over te discussiëren. Er verschijnen tegenwoordig veel artikelen in de kranten met als titel ‘Wie houdt Vande Lanotte en Crombez in Oostende van de macht?’ Indien ik elke keer naar de redactie zou moeten bellen om te vragen de titel te veranderen, zou ik veel werk hebben. Ik zou kunnen vragen daaraan toe te voegen dat ze moeten uitkijken voor de heer Tommelein van de Open Vld. Ik doe dat echter niet.

Indien een journalist in alle eerlijkheid schrijft dat de heer Vande Lanotte en de heer Crombez in Oostende sterk staan en dat het voor de andere partijen of voor de belangrijkste oppositiepartij of coalitiepartner moeilijk zal zijn om erbij te geraken of te blijven of om een vuist te maken, is dat de inschatting van die journalist. Het is mogelijk dat ik daar niet gelukkig mee ben. Ik mag echter niet tussenbeide komen.

Af en toe moet iemand natuurlijk tussenbeide komen. Afgelopen zondag heb ik de redactie van De Standaard gecontacteerd. De titel van een op mijn perscommuniqué gebaseerd artikel klopte niet. Volgens die titel zou een uitbreiding van de euthanasieregeling voor de Open Vld niet kunnen. De redactie heeft toegegeven dat ik gelijk had en dat de titel moest worden veranderd. De titel gaf immers een verkeerd beeld. Indien het om een inhoudelijk probleem gaat, heb ik met dergelijke acties geen problemen.

In dit geval gaat het echter om pogingen een artikel te laten verwijderen omdat het tegen de belangen van een lokale partij ingaat. De VRT tracht hier nu van onderuit te muizen. Dat stoort me nog het meest. Dat kan in mijn ogen niet. Ik zal alvast met de nodige voorzichtigheid kijken naar alle artikelen die vanaf nu op de verkiezingswebsite van de VRT

verschijnen. Ik denk dat veel mensen dit ook zullen doen. De VRT heeft niet eens de moed toe te geven dat er een fout is begaan. Ik vind dat echt heel triest.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Tommelein, ik deel uw bezorgdheid. Ik zal de bijkomende informatie die u net hebt verstrekt aan de VRT overmaken. Ik zal de VRT vragen de interne procedures, regels en afspraken nog eens met de nodige zorg te verfijnen.

De heer Bart Tommelein: Ik ben blij dat we het daarover eens zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■